

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 11

12. ožujka 2009.

cijena 100 Ft

XV. Dani hrvatskoga pučkog teatra sa Židancima

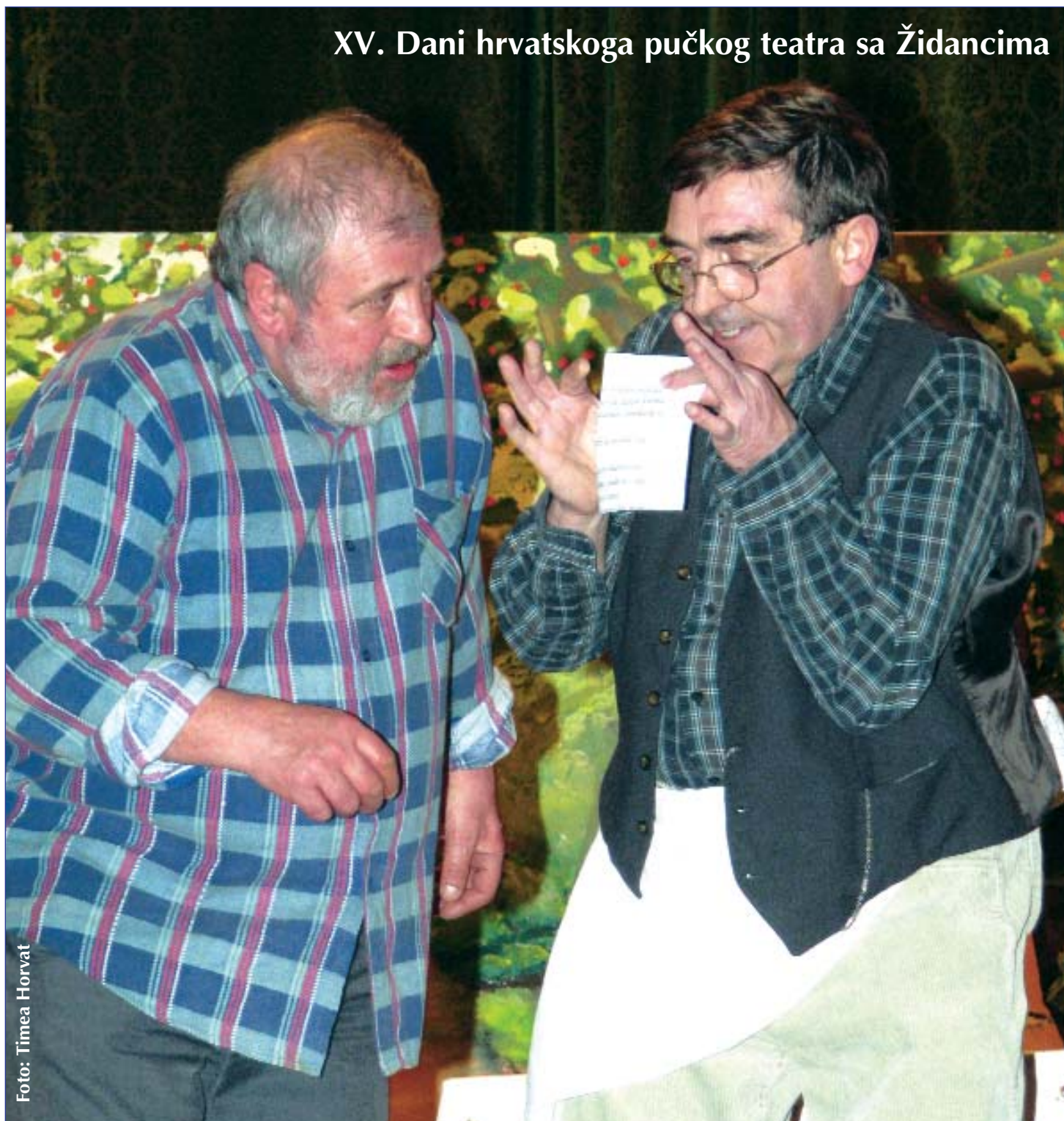

Foto: Tímea Horvat

Komentar

Imamo ih

Svakog mjeseca pisati po jedan komentar nije lako, unatoč tomu što čovjek zapaža mnogo stvari koje bi volio komentirati, no poslije kada bolje razmisli, ipak ih smatra manje važnim, nekad izgubi i hrabrost ili shvaća da bi s njim postigao protuefekt, što nikako nije nakana naših komentara. Naravno, ovdje prije svega mislim na negativne komentare, koji imaju pozitivnu namjeru, jer često vanjski promatrač lakše uoči neke pogreške, logiku nekog sustava. Mislim da i u pisanju komentara treba pronaći neku zlatnu sredinu, kritiziranjem svega i svačega postižemo odbojnost i svi će se zasititi, kao što se zasitimo od negativnih vijesti u Dnevniku, pa ga više i ne gledamo.

Upravo zbog toga prošloga mjeseca zapazila sam samo pozitivne tijekove u našem manjinskom životu, jer hvala bogu ima ih, iako ih teško opažamo. Kada govorimo o našoj budućnosti, tj. o opstojnosti Hrvata u Mađarskoj, uvijek se žalimo da nemamo mlade koji bi nastavljali rad, koji dobro govore hrvatski, koji imaju jaku nacionalnu samosvijest.

Ja ipak moram tvrditi da ih imamo, i tu moram istaknuti da imamo ih i u Pomurskoj regiji, gdje nema nijedne srednje, ni visokoškolske ustanove u kojoj se uči hrvatski jezik, jer ipak su odgojno-obrazovne ustanove one koje ih okupljaju.

Sama sam se začudila kada se na jednoj sjednici mladić suprotstavio zamisli da se uče i mađarske pjesme i plesovi kako bi se u rad društva mogli uključiti i oni ljudi koji ne govore hrvatski jezik.

Dvadesetogodišnji mladić, koji je samo u osnovnoj školi učio hrvatski, roditelji mu nisu hrvatski intelektualci, ustao je i kazao: *Mislim da je to pogrešno, mi Hrvati moramo gajiti svoju kulturu, svoje običaje, pa to je naše, moji roditelji su Hrvati, a i većina nas ima hrvatske korijene, upravo time se moramo dičiti, takvu kulturu nemaju mnogi, to je već naše, mi to moramo čuvati i biti ponosni na nju.* Da su se mnogi slagali s njim, označeno je pljeskom.

Jednako tako na nedavnoj regionalnoj priredbi bila je nazočna hrvatska riječ i mnogi su mladi s oduševljenjem govorili koliko vole hrvatske običaje, koliko se dobro osjećaju u hrvatskome društvu, i to su sami istakli, te da je to za njih dobra motivacija da učvrste svoje znanje hrvatskoga jezika.

Osnovnoškolska djeca na dvorištu razgovaraju kako vole hrvatski jezik, da vole učiteljicu hrvatskoga jezika, da su lijepe hrvatske pjesmice i pjesme. Od polaznika hrvatskog tečaja 80% su srednjoškolci i, prema njihovim izjavama, njima hrvatski jezik nije važan samo zbog toga što je to jedan dodatni strani jezik, nego i zato što na tome jeziku mogu slušati svoje omiljene pjesme, jer i na tome jeziku govore na najljepšemu moru svijeta itd.

Dakako, ima i suprotnih slučajeva, ali gdje ih nema? U njih ne treba trošiti energiju i trud, već treba primiti one prije spomenute, pružiti im ruku, podržavati ih u nastojanjima, postupno ih uvesti na razna mjesta da dobiju odgovorne zadatke, pa ćemo ih na taj način zadržati i imati ih nadalje.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Grešnost je naše najdublje iskustvo, nitko nije izuzet od te zbilje. Nosimo tu stvarnost u sebi, lakše ili teže, bolnije ili smirenije, ali je činjenica da smo pogođeni svojim grijesima. Međutim pružena nam je nada da se možemo osloboditi naših grijeha, ne ostajući u svojoj grešnosti, pozvani smo na obraćenje, kazao je mons. Prenda u svojoj korizmenoj propovijedi. „Sjeti se, čovče, da si prah, i da ćeš se u prah vratiti“, istinska je misao svijeta, postojanja i prolaznosti, ali i vječnoga života koji se rađa i vraća iz praha i u prah. Istina je kako je korizma vrijeme posebnoga raspoloženja i dubljega razmišljanja te spoznaje vlastitih slabosti i propusta, mana i grijeha. Vrijeme je korizme.

Polako se počinje buditi iz zimskoga sna priroda, zemlja je mekša i postaje podatna i topla u našim rukama, oblikujemo je prema svojim mogućnostima. Kako oblikujemo sebe? Zajedno sa zemljom u želji novoga rađanja ili ostavljamo naše vrtove duše duboko usamljenima i neobrađenima.

Državni tajnik Ferenc Gémesi nedavno je boravio u Subotici i Vojvodini, posjetivši više naselja u kojima žive pripadnici mađarske nacionalne manjine i više njihovih ustanova. Zanimljivo je iščitavati izvješća s njegova posjeta i izjave koje je pri tome dao za tisak. Tako je između ostaloga Gémesi istaknuo kako gospodarska situacija nalaže preispitivanje pravaca djelovanja i stvarnost na polju očuvanja materinskoga jezika. Naglasio je kako je već prije smatrao da nije u svakom slučaju najsvrhovitije utemeljenje ustanova i kako treba ispitati koliko od postojanja neke ustanove ima koristi manjinska zajednica. Kao primjer naveo je knjižnicu, naime umjesto zgrade u jednom naselju, selu ili gradu možda je svrhovitiji bibliotečni autobus koji bi od sela do sela, od

grada do grada obavljao ulogu jedne manjinske knjižnice. Jedno od temeljnih građanskih prava jest pravo na slobodu tiska i mišljenja. Sloboda tiska i mišljenja plod je građanskog društva koje se usprotivilo cenzuri tiska u apsolutnoj monarhiji i crkvenim tiskovinama. Sloboda tiska bio je temeljni zahtjev revolucije iz 1848.

godine. Danas slobodu tiska ugrožavaju i cenzuriraju veliki koncerni i zemlje velikoga kapitala, svi oni koji imaju monopol i nad medijima.

Ništa manje nije ni danas kao ni prije 160 godina aktualno pitanje slobode medija. Jer onda kada tisak pokušava kritički i nezavisno promišljati, on se s političkih i drugih zainteresiranih katedara marginalizira i podcjenjuje, pa su tako česte rečenice poput one „da novinari rade samo tri minute dnevno“. Te su izjave vrlo štetne onda ako one odražavaju širi stav političke elite prema vrlo odgovornoj i teškoj novinarskoj profesiji. Ovih dana sindikat novinara Hrvatske donosi sljedeće priopćenje: „Novinari, naime, rade i dok zastupnici govore. Rade i dok prikupljaju i provjeravaju podatke, tragaju za činjenicama, putuju na mjesta događaja, razgovaraju sa sugovornicima, čitaju materijale, preslušavaju snimke itd.“

Javnost ima pravo znati. Pravo na znanje daje i kritika utemeljena na činjenicama. U političkom i pravnom smislu mediji, tisak u Mađarskoj je slobodan. Ali pitanje je koliki je stupanj te slobode i što može s njom novinar, političar i čitatelj, pita se István Wisinger.

Drage kolege, želim vam puno ustrajnosti u radu na polju kritičnoga promišljanja, na korist javnosti i hrvatskoj zajednici u Mađarskoj uoči 15. ožujka, Dana mađarskog tiska i njegove slobode.

Branka Pavić Blažetin

PEČUH – U Osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krležu u Pečuhu, od 16. do 20. ožujka priređuje se tradicionalna godišnja priredba u trajanju od pet dana, s raznovrsnim sadržajima, obilježavaju se Dani hrvatskoga jezika. Svečano otvaranje Dana je u ponedjeljak u auli škole, a istoga dana je i otvaranje izložbe origana, radova Petra Barića, učenika 6. razreda osnovne škole. U utorak se održava školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze za učenike od prvoga do dvanaestoga razreda, a u srijedu u poslijepodnevnom satima djeca će moći uživati u premijeri školske dramske sekcije, u predstavi Pingvini. Nakon kazališne predstave je projekcija filma, a potom posjet Trećem kazalištu u Pečuhu. Četvrtak je u znaku programa i svečanosti vezanih za bačvanske bunjevačke Hrvate, a u petak je svečano proglašenje rezultata i zatvaranje ovogodišnjih Dana hrvatskoga jezika, programi po razredima i kvizovi.

Aktualno

Zasjedao Zemaljski odbor Saveza Hrvata

Sukladno odredbama Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, predsjednik Zemaljskog odbora Martin Išpanović za 7. ožujka 2009. sazvao je sjednicu ZO-a. Predložen je sljedeći dnevni red: 1. Prodaja i kupnja nekretnine u Ulici Nagymező te Plan rada Croatice za 2009. godinu; 2. Ostala pitanja i prijedlozi.

Nazočne članove Odbora, njih 17, od ukupno 27 delegata, te Miju Štandovara, predsjednika Nadzornog odbora Saveza Hrvata, pozdravio je predsjednik Saveza Joso Ostrogonac, a potom je predao riječ predsjedniku Zemaljskog odbora Martinu Išpanoviću. Prihvaćen je predloženi dnevni red.

Po prvoj točki dnevnoga reda, u svom izlaganju Čaba Horvath, ravnatelj Croatice Kft-a, i član Zemaljskog odbora Saveza Hrvata, naglasio je kako kupnjom novih nekretnina veličine 700 četvornih metara za poduzeće, ali i za cijelu hrvatsku zajednicu otvaraju se nove mogućnosti razvoja.

Postojeće nekretnine mogle bi se prodati za 90, nove kupiti za 120 milijuna. Hrvati bi tako dobili jedan višefunkcionalni centar, u središtu grada, veliku dvoranu, prostor za izložbe, klub, stanove/sobe. Čulo se kako bi u novoj nekretnini Savez dobio 120-ak četvornih metara prostora koji bi bio u zemljišnim knjigama ubilježen na Savezovo ime, režije tih prostorija plaćala bi Croatice, a za sve ponuđeno Savez bi se trebao odreći vlasništva u tvrtki.

Povela se dakle rasprava o temi o kojoj se raspravljalo i na prošloj i preprošloj sjednici Skupštine, o odluci Nadzornog odbora Croatice održane 25. veljače u Baji, u kojoj između ostaloga stoji: Nadzorni odbor Croatice i predstavnici dvaju (predsjednici) vlasnika jednoglasno podupiru prodaju nekretnina na broju 49 u Ulici Nagymező koje su u vlasništvu Croatice non-profit Kft. i Hrvatske državne samouprave, te kupnju nekretnine u Ulici Nagymező na broju 68. Od vrijednosti nekretnine u vlasništvu Croatice, nakon prodaje 49%, što je (trenutno) vlasnički udio Saveza Hrvata u Mađarskoj, taj udio vrijednosti ubilježiti će se kao razmjerni vlasnički udio u cjelokupnoj vrijednosti nove nekretnine. Nakon prodaje Savezova dijela i uknjižbe novoga vlasnika nekretnine, Savez Hrvata u Mađarskoj odreći će se svog udjela u Croatici Kft. (kao tvrtki) sadašnjih 49%. Croatice Kft. tako će stopostotno biti u vlasništvu Državne samouprave. Na sjednici Nadzornog odbora u Baji od petero članova Odbora odazvalo se troje, te predstavnici dvaju vlasnika. Oni su donijeli spomenutu odluku, o kojoj bi konačni stav, da bi se ona mogla provesti u djelo, trebali zauzeti Skupština/Zemaljski odbor, Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Hoće li imati i kakav će udio imati dalje Savez u vrijednosti novih nekretnina i u poduzeću ako se prodaju stare nekretnine i 49%

vlasničkog udjela u poduzeću – bila je osnovna nit vodilja rasprave koja je trajala više o dva sata.

O prvoj točki dnevnoga reda, u raspravi predsjednik Udruge baranjskih Hrvata Ivan Gugan zapitao se kako se može raspravljati bez priloženih dokumenata za raspravu, kao usporednicu naveo je primjer posljednje HDS-ove skupštine gdje su zastupnicima bili priloženi dokumenti za raspravu glede prodaje sadašnjih i kupnje novih nekretnina u Ulici Nagymező. Naglasio je kako on nije dobio nikakve dokumente, te iako su delegati u Zemaljskom odboru većinom i zastupnici HDS-a, ima i onih koji nisu u dvostrukoj funkciji.

Povelu se i pitanje koliko i na koji način je Savez sudjelovao u pokretanju poduzeća, o ulozi poduzeća kao neprofitne udruge i na koji će način ono kao takvo ostvarivati dobit za otplatu kredita. Kao člana Zemaljskog odbora iz Podravske regije, Jozo Solga odgovarao je na pitanja i u ulozi voditelja Ureda HDS-a. On je upozorio nazočne kako većinski vlasnik odlučuje o svemu, a i sada je većinski vlasnik HDS. Naglasio je kako HDS znatno više ulaže u Croatice i kako je ponuđena gesta „otkupa” vlasničkih prava zapravo pravična ponuda.

Solga je naglasio kako, iako je Savez 49-postotni vlasnik u tvrtki, on ne može od toga izvaditi nikakve novce iz nje, samo onda ako HDS „kupi” zapravo osnivački udio Saveza u tvrtki i da mu novac ili dio vrijednosti nove nekretnine. Postojeće vlasništvo u tvrtki tek je

prividno. Predsjednik Udruge baranjskih Hrvata Ivan Gugan zapitao se o čemu onda da se glasuje, i zastupao je stajalište u svojim istupima o važnosti upravo toga „prividnog” vlasničkog udjela u Croatici Kft-u. S njim se polako složila većina nazočnih. Gugan je naglasio i to da Savezovi interesi nisu i ne moraju biti isti s interesima HDS-ove politike, za njega je više nego čudno da su se predstavnici Saveza u Nadzornom odboru zapravo odrekli vlasništva nad Croaticom. Teško na glasovanje su se stavila dva prijedloga: prvi da se proda postojeći udio Saveza u nekretnini u Ulici Nagymező i da se on uloži u novu nekretninu; drugi prijedlog da se Savezu ostavi najmanje 20% vlasničkog udjela u Croatici kao poduzeću. Oba su prijedloga prihvaćena.

O planu rada Croatice nije se raspravljalo. Pod razno Ostrogonac je upoznao nazočne sa stanjem financija u Savezu, kazao je kako trenutno na računu ima 740.000 forinti. Podvukao je potrebu što skorije registracije članstva, naglasio kako će redoviti kongres biti održan 2010. godine, već po novim načelima; reče kako su predati natječaji parlamentarnom Odboru za ljudska i manjinska prava i NCA-i, te kako se prate i ostali natječaji, a nadaju se pomoći i iz matične domovine. Naglasio je kako se Savez istrošio u prošloj godini, i kako se ipak kako-tako držao zacrtanoga plana. Konkretni brojevi i slova bit će predočeni članovima Odbora na idućoj sjednici.

Branka Pavić Blažetin

Sjednica Županijske hrvatske samouprave u Baji

Bez županijske potpore nemoguće ostvariti lanjske sadržaje

PEČUH – U suorganizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i pečuškoga Hrvatskog kazališta, 19. ožujka u 18. sati u Galeriji Čopor(t)-Horda bit će otvorenje izložbe umjetničkih fotografija autora Gorana Vranića, s naslovom Sjene. O opusu autora i o izložbi govorit će mr. sc. Marija Tonković, muzejska savjetnica, a izložbu otvara Vesna Njikoš Pečkaj, konzul gerant Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Koordinator je izložbe mr. sc. Katja Bakija, konzulica za kulturu. O izložbi: „Ljudsko kretanje gradskim ulicama potaknulo je autora na konstruiranje vlastitog doživljajnog prostora i iniciranje misaonog procesa u kojem predviđa zone na koje padaju sjene. Sada se Vranić predstavlja na posve novoj razini, zasnivajući kvalitetno viši i novi odnos prema fotografiji. Počinje se koristiti njome u doslovnom značenju riječi – pisanje svjetlom. I dok se u klasičnoj fotografiji sjenom služi za dočaravanje iluzije volumena, ona je ovdje glavnim motivom i autor je svjesno koristi za oplošnjavanje. Izbjegavajući zenitalno osvjetljenje, ove fotografije snima Vranić rano ujutro ili kasno popodne kada su sjene duge. Ulovljeni na strogo geometriziranim kamenim podlogama dubrovačkih ulica, koje potenciraju grafički efekt, ovi providni prividi doimlju se kao fotogrami rastočenih kontura. One su i oblik i bezobličje, sažimanje i destrukcija, dojam sličan onom kad se moru vidi dno. Konačno, ove fotografije nisu mišljene kao predstavljanje objektivne realnosti, već sugeriraju asocijativni proces i računaju s emocijama koju bi ova preobražena stvarnost bila u stanju prenijeti. Da svjetlost mora praviti sjenu potvrđuju i riječi pjesnika Paula Celana – Tko kaže, sjena kaže istina.” (mr. sc. Marija Tonković, muzejska savjetnica).

PEČUH – U Hrvatskome klubu Augusta Šenoe 3. ožujka nastavljeno je emitiranje serije putopisnih filmova Györgya Rozványa: Lutanja po Hrvatskoj – Istra. Sljedeći sastanak s autorom u Hrvatskome klubu bit će 17. ožujka kada će se emitirati putopisni film naslova Lutanja po Hrvatskoj – Kvarner i Velebit.

PEČUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, 18. ožujka u 17 sati je otvorenje izložbe fotografija Dubravka Maričića iz Belišća. Fotografije su o s morskim motivima pod skupnim nazivom „Plava brazda”.

JURA – Biskup Lajoš Pápai govorit će svetu misu 15. ožujka u jurskoj bazilici. Sveta je misa povezana i s hodočašćem koje se održava svake godine u bazilici u čast kipa Gospe koja proljeva suze. Inače hodočašće Hrvata u tom dijelu Gradišća je prvoga svibanjskog vikenda.

Budući da je ovih dana stiglo pismo predsjednika županijske Skupštine o tome da u proračunu za 2009. godinu županijskim manjinskim samoupravama nije osigurana nikakva potpora za rad, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin sazvao je devetočlano vijeće da se zauzme stav glede toga, te da se još jednom izrazi nezadovoljstvo ovakvom odlukom i ponovno traži novčana potpora. Kako uz ostalo reče, suvišno je raspravljati o programima za 2009. godinu jer je državna potpora u iznosu od 892 tisuće forinta dovoljna samo za rad i djelovanje vijeća, odnosno dvaju odbora. Neće se moći ponoviti prošla godina kada je županijska samouprava sufinancirala i podupirala vrlo značajne i uspješne hrvatske programe. Ovako, bez novaca, može dati samo moralnu potporu. Ostaje još samo dodatna državna potpora koju su tražili i ove godine, te potpora putem raznih natječaja. Postavlja se pitanje, zbog čega nam onda trebaju županijske manjinske samouprave – upitao se Šibalin. Kako tom prigodom reče Šandor Pančić, već u početku na jednom forumu u Budimpešti izrečeno je kako nije sigurno da su nam one potrebne. Mišljenja kako se dužnosnici Županije uvijek hvale s manjinama, Angela Šokac reče da je to nakon ovakvog odnosa prema manjinama ubuduće suvišno. Na taj je način umrtvljen rad Županijske hrvatske samouprave i onemogućeno ostvarivanje vrlo važnih programa.

Uz ostalo, Šibalin se među ostvarenim programima založio za priređivanje Susreta prijateljskih naselja, čiji bi cilj, osim suradnje na polju kulture, športa, obrazovanja i vjerskog života, bio poticanje i gospodarske su-

radnje s naseljima u matičnoj Hrvatskoj. Poznato je da postoji suradnja Aljmaša i Bizovca, zatim Hrvatske samouprave sela Santova i Općine Petrijevci, Bačina i Bačine u Općini Ploče, Baje i Labina, Gare i Topolja, i drugih, a upravo je u tijeku i uspostavljanje suradnje Kalače i Ploča. Susret bi se mogao organizirati u jesen ove godine, tek nakon odgovarajućih priprema. Bilo je riječi i o tome da se ove godine planira organiziranje već tradicionalnoga Županijskog narodnosnog festivala za djecu i mladež jer, kako reče voditeljica Narodnosnog doma u Baji Ildikó Baranyai Ágfalvi, za to su županijskim proračunom osigurana određena sredstva. No, kako je zaključeno, to se ne može ostvariti tijekom proljeća, nego najprije u listopadu i/ili studenom ove godine.

Predsjednica Bačvanskog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković izvijestila je okupljene da se Put na izvor Bune, u prapostojbinu bunjevačkih Hrvata planira 6. lipnja, a prema programu, toga je dana predviđen Okrugli stol o Bunjevcima u Mostaru, polaganje spomen-ploče na izvoru Bune i sveta misa u Međugorju. Što prije o tome treba izvijestiti i organizirati bačvansku hrvatsku zajednicu, zato će se u roku od dva tjedna okupiti članovi Odbora za kulturu i društvena pitanja, usuglasiti pripreme za taj put, te razmotriti plan rada i programa Županijske hrvatske samouprave za 2009. godinu. Prema tome mole se sve mjesne hrvatske manjinske samouprave u Bačkoj, koje to još nisu učinile, da dostave svoj plan rada i programa za tekuću godinu kako bi se oni mogli uskladiti, te na temelju njih ostvariti jedan županijski kalendar programa.

S. B.

Utemeljiti će udrugu

Predstavnici mjesnih hrvatskih manjinskih samouprava u Pomurju, sastali su se 20. veljače u Pustari kako bi razmotrili mogućnost osnivanja udruge. Na poziv Hrvatske manjinske samouprave Zalske županije, od 12 manjinskih samouprava u županiji, odazvali su se predsjednici deset samouprava. Predsjednik županijske samouprave Ladislav Penzeš izvijestio je nazočne o potpori Skupštine samouprave Zalske županije za pomurske Hrvate.

Pustarska predsjednica Marija Vari i sumartonski predsjednik Joža Đurić

Petripski predsjednik Čaba Prosenjak i fičehaski predsjednik Joža Takač

Hrvatske samouprave iz Fičehaza, Keresura, Letinje, Mlinaraca, Petribe, Pustare, Serdahela, Sepetnika, Sumartona i Kaniže na svojim sjednicama donijele su odluku o namjeri osnivanja udruge hrvatskih mjesnih manjinskih samouprava, te da će to potpomagati određenim materijalnim sredstvima.

Predsjednik županijske samouprave izvijestio je nazočne o potpori za hrvatsku manjinu u iznosu od 446 tisuća forinti, stoga i županijska manjinska samouprava će moći podupirati udrugu, odnosno koordinatora područja sa znatnijom svotom, a mjesne manjinske samouprave iz svog proračuna izdvojile bi 30 do 50 tisuća forinti, no o tome hoće li dati jedinstveno isto ili diferencirano, raspravljat će kada to bude aktualno.

Jože Takač, član Odbora za pravna pitanja HDS-a, govorio je o pravnom postupku, na koji se način može utemeljiti udruga. Razmotrene su razne mogućnosti. Savjetovao je najjednostavniji način udruženja, naime još se ne zna točno kakve bi zadatke ono imalo,

osim usklađivanja ponekih pitanja na polju manjinskih samouprava. Najviše rasprave bilo je u svezi koordinatora, koju mogućnost je ponudila Hrvatska državna samouprava, što bi bio zadatak osobe-koordinatora, tko bi mu bio poslodavac i manjinske samouprave kakvu bi pomoć mogle dobiti od njega. Prema zamislima nekih predsjednika, najvažnije pitanje u opstanku naše manjine jest odgoj i obrazovanje, koordinatori bi trebao raditi najviše na tom polju, stoga bi bilo poželjno da ta osoba bude pedagog, većinom pedagozi razumiju se i u kulturu. Drugo važno polje bilo bi da zna pisati natječaje, a treće da pomaže pri organiziranju regionalnih priredaba, čime bi pomogao i civilne udruge, a naravno, uza sve to nužno je i dobro poznavanje hrvatskoga jezika. Razmišljalo se i o tome kako bi se financirala dana osoba. Neki žele da taj zadatak preuzme regionalna civilna organizacija, koja ima znatno bolje mogućnosti za natječaje, pa ako joj se u proračunu javi veći iznos, ima bolji izgled za uspješnost natječaja. Glede toga potrebna su još usuglašavanja i s HDS-om i s manjinskim samoupravama.

Konkretni ugovor o udruženju sastavit će predsjednik i dopredsjednik županijske manjinske samouprave, koji će ga dostaviti svim mjesnim manjinskim samoupravama, nakon čega će opet zasjesti i utemeljiti udrugu. Dotada će ponovno potražiti predsjednike onih samouprava koje nisu pribivale na sastanku, a to su belezanska i bečehelska samouprava.

Beta

Hoće li se naći rješenje na zajedničkoj sjednici dviju vlada

Na redovitoj sjednici Mješovitog odbora Međimurske županije s pomurskim Hrvatima saznali smo od župana Međimurske županije Josipa Posavca da je 3. ožujka u Goričanu održan sastanak u svezi s ponovnim otvaranjem staroga graničnog prijelaza kod Letinje i Goričana za putnički promet.

Na poziv goričanskog načelnika Marija Moharića odazvali su se veleposlanik Republike Mađarske dr. Péter Györkös, njegov zamjenik József Magyar, načelnica odjela za EU susjede Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Ana Pejković, župan Josip Posavec i njegov zamjenik Mladen Križaić te letinjski dogradonačelnik Imre Rozsas i sumartonski načelnik Lajoš Vlašić. Radi se o starome graničnom prijelazu kod Goričana i Letinje, koji je zatvoren za putnički promet kada je otvoren novi prijelaz, odnosno novi most «Zrinski» na Muri. Goričanski načelnik nakon reguliranja putničkog prometa na novi prijelaz uputio je pismo ministru vanjskih poslova Republike Hrvatske Gordanu Jandrokoviću sa zahtjevom da se omogući alternativni promet kroza stari granični prijelaz, naime na hrvatskoj strani osim produženja puta između pograničnih općina ugrožena su i mnoga radna mjesta. Njemu se pridružio s mađarske strane letinjski načelnik, odnosno predsjednik Mikroregijske udruge «Murahíd» Béla Halmi i također je uputio pismo nadležnim organima u Mađarskoj. Odgovor nije stigao ni na jedno pismo. Ispostavilo se da se ne radi o navedenim problemima, nego se pojavio i novi zbog samog odvijanja prometa na novom prijelazu. Ocijenjeno je da u turističkoj sezoni bit će dugih kolona pri ulasku u Hrvatsku s mađarske strane, a jednak tako i natrag. Na sastanku je dogovoreno – kazao nam je g. Posavec – da će Međimurska županija odmah predložiti hrvatskoj vladi, Ministarstvu vanjskih poslova i Ministarstvu financija u čijem se okviru nalazi carina, također Mađarskom veleposlanstvu da se na zajedničkoj sjednici dviju vlada, koja se predviđa 26. ožujka, u dnevni red uvrsti taj problem. Očekuje se da se nađe neko privremeno rješenje ako trajno ne može, naime problem je to da je taj granični prijelaz određen međudržavnim sporazumom između Hrvatske i Mađarske. Teškoća je i to što je posrijedi granični prijelaz s Europskom Unijom.

Beta

Započele mise na hrvatskom jeziku u Pomurju

Dana 8. ožujka započeo je niz misa na hrvatskom jeziku u Pomurju, od kojih je prva održana u Serdahelu. Crkva «Srce Ježusovo» napunila se s mnoštvom vjernika za misno slavlje što su ga predvodili Blaž Horvat, rektor Varaždinske biskupije, i mjesni župnik István Marton. Prvo svečano hrvatsko bogoslužje uveličalo je pjevanje mješovitoga zbora iz Kaniže i Sumartona.

Pošto su Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, i Marija Vargović, predsjednica Odbora za kulturu i vjerska pitanja, posjetili Varaždinsku biskupiju i usuglasili održavanje hrvatskih misa u Pomurju, vjernici su se okupili na hrvatsko misno slavlje u Serdahelu prve ožujске nedjelje.

Na početku mise riječi pozdrava i srdačne dobrodošlice uputio je mjesni župnik, zatim se vjernicima i svećenicima obratio predsjednik HDS-a. G. Hepp zahvalio je svima koji su pomogli da se odsada i u Pomurju održavaju mise na hrvatskom jeziku. Reče kako je dolazeći na misu, pred vratima crkve uspio s mnogim vjernicima porazgovarati na hrvatskome jeziku, stoga taj dragi «naš hrvatski» ne treba zapostaviti ni u crkvi, i da pomurski Hrvati mogu biti ponosni i na to da učenici koji se upisuju u hrvatske gimnazije vrlo lijepo govore hrvatski jezik, što iz godine u godinu dokazuju na prijavnim ispitima.

Slijedilo je bogoslužje po misnom redu, ali ovaj put na hrvatskome jeziku, zbor je pjevao hrvatske crkvene pjesme, a velečasni Blaž Horvat obratio se vjernicima na kajkavštini, neka i oni mole na jeziku što su naslijedili od svojih predaka, baka, djedova, majki i očeva.

Korizmeno je vrijeme za sve kršćane katolike vrijeme promišljanja o tome što im zapravo vjera znači u životu. Vjera naime ne može biti samo nešto što prolazi mimo nas, to nisu samo neki običaji, nego to treba biti sastavnicom našega života. Korizma je i vrijeme jačanja vjere i učvršćivanja nade u Boga,

Krista, dobro, ljubav i pravednost. Težiti Kristovu svijetlom licu možemo dobrim djelima i čvrstim ufanjem. Vjera ne znači samo slaviti blagdane i neke svetkovine nego to znači iz dana u dan živjeti po evanđelju. Bog uvijek daje snagu kada je to potrebno čovjeku, ali vjera treba biti bezuvjetna. G. Blaž Horvat primjerima iz svakodnevnog života pokušao je objasniti važnost i jakost vjere.

Evandjelja i neki kraći dijelovi mise bili su pročitani i na mađarskome jeziku.

Vjernici nisu bili zbunjeni pri hrvatskim molitvama, no ponegdje se još osjećala nesigurnost, naime oni su s bivšim župnikom Vilimom Harangozom učili molitve na kajkavskom govoru, a sada se molilo na književnom jeziku.

Na kraju mise župnik István Marton zahvalio je rektoru na suradnji, a varaždinski je svećenik zahvalio što je mogao biti među pomurskim vjernicima. Nakon mise vlč. Horvata su odmah opkolili vjernici zahvalili mu na prekrasnoj misi i molili da ona bude barem svaki mjesec jedanput.

Stariji su ljudi s ponosom rekli: Pa ja znam sve molitve i pjesme koje su se pjevale. Među mladima međutim bilo je koji su kazali da je lakše moliti se na mađarskom jeziku, no bude li redovitih hrvatskih misa, moći će se uhodati.

Slijedeća hrvatska misa bit će održana na uskrsni ponedjeljak u Sumartonu.

Blaž Horvat, rektor varaždinske katedrale, rođen je u Donjoj Dubravi, u Međimurju, stoga mu je kajkavski govor vrlo blizak. Bio

Zajedno celebrirali
Blaž Horvat i István Marton

je dugi niz godina župnik i dekan u Kotoribi, zatim u Koprivnici, sada ga je biskup odredio u Varaždin, i rektor je varaždinske katedrale. Još za vrijeme službovanja u Kotoribi, na molbu kaniške manjinske samouprave, započele su mise na hrvatskom jeziku u tome pomurskom gradu.

Njegovi dojmovi nakon mise u Serdahelu:

Hrvati u sebi nose duboku vjeru i gdje god se oni nalazili, na svome jeziku vole slaviti dragoga Boga. Slobodom što smo dobili, svaki narod ima pravo moliti Boga na svome jeziku. Radala se misao i želja u Kaniži i Hrvati su započeli s misama i okupili se, a to se proširilo i željeli su Hrvati da u tome pomurskom kraju barem jedanput mjesečno imaju na hrvatskom jeziku misu. Biskupi su suglasni tomu i meni je drago dolaziti među Hrvate u Pomurje. Misa je bila veoma lijepa, no svaka misa je lijepa, ali kada se osjeća da nas tu povezuje jedan jezik i jedna vjera, to je bilo posebno lijepo. Nisam mislio da će tako mnogo ljudi biti i lijepo sudjelovati, osjećalo se srcem da je mnogima drago bilo na svome jeziku pjevati i moliti se.

Beta

Vjernici su dobro znali molitve

Na prvoj misi na hrvatskom jeziku bilo je i narodne nošnje

Sjednica Hrvatske samouprave Baranjske županije, prva u tekućoj godini

Na svojoj prvoj ovogodišnjoj sjednici održanoj 16. veljače Hrvatska samouprava Baranjske županije, pod presjedanjem Miše Šarošca, raspravljala je po nekoliko točaka dnevnoga reda: Odluka o prihvaćanju proračuna za prošlu godinu i njegovim ostacima; Potpora Samouprave Baranjske županije Hrvatskoj samoupravi Baranjske županije; Mišljenje o planu proračuna Samouprave Baranjske županije; obavijest o radu Samouprave u razdoblju od 5. prosinca 2008. do 16. veljače 2009. godine, Raspisivanje natječaja, te Razno.

Kako je za Hrvatski glasnik kazao predsjednik Samouprave Mišo Šarošac: Samouprava je u prošloj godini gospodarila s 5.187.000 forinti prihoda i 4.538.000 izdataka. Proračun koji je prvi put prihvaćen u veljaču u visini od 1.065.000 forinti, tijekom godine je šest puta mijenjan. Prihod su činili državna potpora za djelovanje od 867 tisuća forinti, državna potpora za dodatnu djelatnost od 623 tisuće forinti, 18 tisuća forinti jednokratna dopunska potpora iz središnjega proračuna te 2.372.000 forinti potpore od Samouprave Baranjske županije, od tog je iznosa 40 posto bilo namijenjeno podijeliti putem javnoga natječaja hrvatskim organi-

zacijama u županiji. U 2008. godini i HDS je pomagao rad Samouprave s 100 tisuća forinti (susret predsjednika teritorijalnih hrvatskih samouprava u Mađarskoj), a proračun je činio i ostatak iz 2007. godine u iznosu od 1.203.000 forinti. 52,9% svoga proračuna (2.743.000) u 2008. godini Samouprava je potrošila na djelovanje: honorari zastupnika (462.000), putovanja zastupnika (1.757.000) programi (482.000), troškovi prijevoza (408.000), a 25,6% proračuna podijeljeno je putem natječaja.

Udovoljeno je zamolbama za potporu pristiglim od 40 mjesnih samouprava i civilnih udruga u županiji. Podijeljeno je ukupno

1.330.000 forinti. Samouprava je potrošila 87,6% proračuna za 2008. godinu, a 11,4% je ostalo kao ostatak u 2009. godini.

U prihvaćenom proračunu za ovu godinu ostatak iz 2008. jest zajamčena državna potpora za djelovanje, u iznosu od 892.000 forinti. Uz to samouprava se natjecala i za potporu za dodatnu djelatnost, a vjerojatno će i potpora Samouprave Baranjske županije ostati na lanjskoj razini, kazuje Mišo Šarošac.

Zastupnici su odlučili kako će 600 tisuća forinti iz sadašnjega proračuna visine 1.542.000 podijeliti putem natječaja samoupravama i civilnim udrugama u prvoj polovini ove godine. *bpb*

Poziv na natječaj Hrvatske samouprave Baranjske županije

Hrvatska samouprava Baranjske županije raspisuje natječaj za djelomično sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, civilnih udruga, kulturno-umjetničkih društava, odgojno-obrazovnih ustanova koje djeluju u Baranjskoj županiji, za ostvarenje projekata čiji su sadržaji očuvanje hrvatskoga jezika, mjesnih hrvatskih običaja i kulture te njegovanje vjerskog života, te bit će ostvareni od 1. siječnja do 31. prosinca 2009. godine.

Obrazac za natječaj dostupan je na www.baranya.hu.

Tema A

- podupiranje hrvatskih kulturnih, prosvjetnih, umjetničkih programa

(tradicionalne kulturne priredbe hrvatske zajednice; susreti i gostovanja hrvatskih kulturno-umjetničkih društava/pjevačkih zborova/sastava; povijesne izložbe, postavljanja spomen-ploča, stvaranje spomen-mjesta; tiskana i elektronska izdanja o hrvatskoj zajednici; veze s matičnom domovinom, itd.).

Tema B

- podupiranje školskih, izvannastavnih i umjetničkih izobrazbenih programa (školski i izvanškolski tečajevi za učeničke skupine; izobrazba učeničke skupine hrvatskoga jezika, taborovanje;

razmjena učenika sa školom iz matične domovine; učenje hrvatskoga jezika, glazbe i plesa, itd.).

Tema C

- podupiranje vjerske djelatnosti (vjerski programi na hrvatskom jeziku; obilježavanje i očuvanje tradicionalne vjerske priredbe hrvatske mjesne zajednice; hodočašća hrvatskih vjernika po Mađarskoj i u Hrvatsku, itd.).

Kriteriji za dobivanje potpore:

- ispunjavanje uvjeta raspisanog natječaja
- pravovaljano dopunjen obrazac.

Mogući dobiveni iznos:

- maksimalno 50.000 Ft.

Rokovi pristizanja molbâ:

- I. za projekte od 1. siječnja do 30. lipnja – 20. ožujka
- II. za projekte od 1. srpnja do 31. prosinca – 13. lipnja

Rokovi vrednovanja molbâ:

- I. 31. ožujka
- II. 30. lipnja

Rokovi obračuna:

- I. 31. srpnja
- II. 31. siječnja 2010.

Molbe treba dostaviti u jednom primjerku na adresu Hrvatske samouprave Baranjske županije (7621 Pécs, Széchenyi tér 9) ili na e-mail adresu: bmho@baranya.hu.

Pokazalo se dobrim reguliranjem Zakona o pravima manjina

Na sjednici parlamentuskog Odbora za ljudska prava, manjine i vjeru, održanoj u veljači, poslušano je izvješće Pétera Kissa, odgovornog ministra za nacionalne i etničke manjine pri Vladi. Članovima Odbora glavni ministar Ureda premijera govorio je o parlamentarskom zastupništvu manjina, o potpori manjinskim samoupravama. Ministar je istaknuo da se pokazalo dobrim reguliranjem Zakona o pravima manjina, koji je lani imao 15 godina. Péter Kiss izvijestio je o proračunu za 2009. g., u kojem, iako u maloj mjeri, ali rastu ciljane potpore za manjine. Godine 2008. uvedena je diferencirana potpora manjinskim samoupravama prema zadatku, koju je potporu tražilo 80% manjinskih samouprava, lani i ove godine. Glede rješavanja parlamentuskog zastupništva manjina ministar je kazao da su za rješavanje izrađene dvije koncepcije. Prijedlog su dali: Radna skupina Resornoga državnog tajnika odgovornog za nacionalnu i manjinsku politiku pri Uredu premijera i povjerenik Parlamenta za manjinska prava. Vlada je lani u listopadu raspravljala o tome, a u studenome konzultirala s predsjednicima državnih manjinskih samouprava. Suglasni su u tome da radi ostvarenja parlamentuskog zastupništva manjina potrebno je specijalno reguliranje izbornog zakona, npr. treba ukinuti 5% parlamentuskog praga, odnosno regulirati i način kandidature. Péter Kiss je istaknuo da se to pitanje ne može odijeliti od osnovnih zastupničkih reformi.

Pohlepna krčmarica Reza, Marija Kolnhofer, i „baron” Hunvosi, Petar Feigl

Kad su se prlje mjesec i pol začele probe u židanskom kulturnom domu, to su igrokazači tamošnje amaterske grupe prvenstveno inicirali za svoju volju i da malo razveselu domaćine, a i publiku kamogod dospenu ove kazališne sezone. Kasnije je nek ispalo da s otpovidanjem nastupa na hercegovačkom kazališnom festivalu umjesto Petrovišćanov putuju Židanci. Zato su se rado prihvatili jer nigdar još nisu sudjelovali na tom festivalu, a bojsek svakoj grupi more biti čast ako svojom izvedbom more nastupati ne samo po naši seli nek i u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Poslije klimpuške ekipe iz Austrije, su na pozornicu zašli naši Gradišćanci, 28. februara, subotu, uvečer u 20 uri u Hrvatskom seljačkom domu Hercegovca, s komedijom Joška Weidingera, u režiji Zite Horvat. To je bilo prvo što su mogli gledatelji upamet i za dobro zeti, kako su bile prekrasne kulise, zahvaljujući slikaru i igrokazaču Jakobu Kumanoviću, a i kako je do krajnjih detaljev bio izdjelan originalni seoski ambijent koji je bio u zvanrednom skladu i s nošnjama glumcev. Na židanskoj pozornici (a tako i na petroviskoj) svenek imamo tu glumačku trojku ka na sebi nosi cijelu predstavu, tako s tekstem

Židanska premijera u Hercegovcu

Sluga Pišta i tri zaručnjaki u festivalskom raspoloženju

kot i odličnom ter dinamičnom igrom, gestami i mimikami. U ovom slučaju je bila ta trojka (kot jur svako ljeto) Miho Šumić, krčmar, Jakob Kumanović, njegova žena Reza, Marija Kolnhofer ter sluga Pišto, Joško Ravadić. Šalni igrokaz u tri čini se vrti oko jedne teme jer bi Reza, pohlepna ter gizdava krčmarica, htela svoju kćerku Anicu (Agicu Horvat) udati za onoga udvarača ki se materi najbolje vidi, zanemarujući tu činjenicu da Anica već davno ima svojega izabranika u peršoni Štefa, Zoltana Keresteša. U ponašanju strašna, a još i za vlašćega muža nepodnošljiva Reza, iako šalje okolo-naokolo pismo ponudom svoje kćerke, s tim ne računa da u stanu imaju jednoga rafiniranoga, mudroga „gerilca“ ki će sve te posle u ruke zeti, pokvariti sve plane gospodarici, a tako će pomoći i zaljubljenoj mladini. Pišto sa svojim idejama u čvrstoj suradnji s gazdom, uspješno krajspravi najprlje advokata Jožu Srpnja (Petra Horvata) uz puno šalnih zgoditkov, potom „Barona“ Hunvosija, Petra Feigla, ki je u stvarnosti ženskaroš i gauženjak, a davno ga išće Spitz, kriminalni inšpektor, Kristijan Čenar. Treći mogući zet (po Rezini misli) sam od sebe će odustati od ženidbe, a to je Tirolac Flori Gramlinger, Štefan Krizmanić, ki dojde povidati, izmucati da on ima svoju ljubljenu i neće pristati na bedavost da se ženi s drugom, ku i ne pozna. Uza to i na drugi područji sve krene iz zla do bolje budućnosti kad siromašni Štefe jerba veliko imanje u gradu, iz kojega krčmu da slugi Pišti, a ostalo zadrži za sebe i u maski zaprosi svoju rožicu, ku rado daje i majka Reza jer ona misli da je uprav on treći udvarač, Flori Gramlinger. Prlje nek dojde drugi svitli dan, Pišto i gazda tako se napiju da prvi drugomu napuni glavu da mora si

Hižni par Šumić

ženu u red spraviti, rekši kako to izgleda da u jednom stanu ženska nosi plundre a ne muž?! Tako Miho Šumić, s Pištinom podrškom iz odzad, obriše svoju ženu da ta još i do riči jedva zajde od presenećenja. Na to se pojavi i dovidob nevidjena žena od Pište (Eszter Katona) i uprav tako se zahadja s Pištom kot Reza s gospodarom, ali ni Pišto ne ostane dužan, i svoju kaotičnu familijarnu situaciju uspije riješiti na najlipši način. Hepiend je garantiran na židanskoj pozornici, na koj vidimo još u manji uloga službenku kod Miha, Evu Domnanović, ka se zaljubi u inšpektora Spitz, Štefine prijatelje (u manjkanju mužev, žene su u ulogi) Helgu Meršić i Mirjanu Steiner, stariju ženu Maru, Zitu Horvat. Svojimi instrumenti i jačenjem i Nora Pantoš ter Veronika Tot doprinosu uspjehu predstave.

-Timea Horvat-

Krčmar Miho, Jakob Kumanović, Piština žena Eszter Katona ter Pišta sluga, Joško Ravadić

Helga Meršić i Mirjana Šteiner dobro su se našle u muškoj ulozi

Pitali smo...

Uloga, teatar i festival u Hercegovcu

Zita Horvat, režiserka: – Jako se dobro čutim za prvim našim nastupom, hvala na pitanju. Nisam očekivala ovakov uspjeh jer zadnji tajedan na probi još nismo bili tako daleko da bi bila vidila ovako dobar konac. Igrokaz od Joška Weidingera smo igrali 1991. ljeta, a sad smo si ga ponovo najprzeli jer smo mislili da nećemo si novoga naučiti, nek ćemo ov stari kusić oživiti. Htili smo i to viditi kakovi smo bili pred devetnaestimi ljeti na pozornici, pak sad u istoj komediji, koliko smo zreli odonda. Sad imamo takove igrače ki su nastupali i 1991. ljeta u istoj ulozi, imamo i takove ki sad imaju novu ulogu. Naravno, pravali smo i nove igrače. Nismo imali dost mužev za igru i to je uzrok tomu da manje muške uloge sad igraju žene. Mi si zato rado izaberemo Weidingerova djela jer njegove igre su od našega svakidanjega žitka, i zato nam je i laglje naučiti na našem narječju, i tako mislimo da to našem srcu najbliže stoji. Hvala Bogu da imamo takove majstore-slikare ki nam napraviju kulise, a nošnje saberemo iz seoskoga muzeja, ali svaki ki ima doma u stanu ča staroga, to doprimi. Premijera nam je bila teža ovput jer bila je pred tuđimi ljudi u tuđoj krajini, morebit da i nisu sve razumili ča smo mi govorili, ali mislim za generalnu probu je bila dobra. Za tajedan dan će biti u našem selu još bolja igra. Blizu dvadeset ljet postoji jur naše društvo, ali točno samo devetnaest ljet igramo, ako tako gledamo kad smo začeli vježbati i kad smo imali prvi nastup. Dojduće ljetu ufamo se da ćemo moći jednim novim kusićem svečevati naš okrugli jubilej.

Jakob Kumanović, igrokazač u glavnoj ulozi: – Ovput sam igrao Miha Šumića, gospodar i krčmara, a kad smo nastupali pred devetnaestimi ljeti, onda sam igrao inšpektora Spitzta. Naš stari i glavni igrokazač, našažlost, nije mogao doći, zato sam ja morao prikzeti njegovu ulogu. Ova je čuda teža bila, već tekstov sam imao, dokle je inšpektor Spitz jedva imao nekoliko rečenica. Štres špera svaki človik ki

igra, ali kasnije to na pozornici jur pojde. Svaki drugi dan smo imali probu sad zadnji tajedan. Mi stariji skupadržimo, ali s mladim jur ide teže. Danas smo se bojali da nas ovde nećedu razumiti, ali polako je zašla nutra publika u komediju, sve bolje su razumili i riči, a većputi su nam božali. Doma ćemo jur laglje djelo imati. Ja mislim da cijela predstava je bila bolja 1991. ljeta i dobri su bili glavni glumci, morebit još bolji nek danas. A što naliže igrokaza, mislim, autor ni zaman napisao da kako su strašne gradišćanske žene, zaistinu sve one to kanu da mi tako tancamo kako one fučkaju. To je i prže tako bilo, a i danas je nek tako. A mi smo podložni muži! A zašto je ovo još vridno djelati? Ja sam bolestan pak s ovim beteg nakraj mećem. Ako Bog da zdravlja, neka bude ovoliko koliko sad imam, onda ću rado dalje igrati.

Štefan Krizmanić, u ulozi Florija Gramlingera: – Ja sam nek slučajno igrao sad ovoga seljaka iz Tirola, aš po planu je bilo da će jedna divojka igrati, ali ona nije mogla danas doći s nami u Hercegovac, zato sam ja skočio umjesto nje.

Meni je uvijek teško kad moram to reći, ča je napišeno. Ja volim improvizirati i to mislim, iako i nije bilo viditi, ali na proba svenek je to bio problem da ja sam drugo rekao nek što bi bio morao. Uza to ja mislim da je dobro ispalo. Jako je teško od tajedna do tajedna igrati na pozornici, i točno pojti na svaku probu. Ako negdo prihvatiti ovakovu dužnost, ta mora i svoj život za naredne tajedne tako spraviti. Ja čudaputi ne bi imao za to vrimenta, pak sam rekao, ako je moguće, ja ne bi igrao. Morebit ću još doma nastupati, ali potom će igrati druga glumica ka je i začela na probi vježbu. Mi smo sad prvi put ovde u Hercegovcu, ali mislim da i ne zadnji put. Rekli su nam da se je publiku vidio naš igrokaz i nadam se da će nas i drugom prilikom pozvati. Malo iz šale, a malo i ozbiljno sam rekao pred predstavom u svojem kratkom govoru da kad smo simo zašli u Hercegovac, neki su rekli da su došli Madjari. A ja sam to pred publikom ispravio da mi nismo Madjari, nek smo Hrvati iz Madjarske, a po aplauzu smo mogli čutiti da su nas svi nazočni i zato u srce zaprli.

Zabilježila: *Tiho*

BUDIMPEŠTA – Dana 16. travnja s početkom u 19 sati na Sveučilištu primijenjenih umjetnosti otvara se izložba naslova „Suvremeni hrvatski crtež“. Izložbu će otvoriti Slavimir Drinković, dekan zagrebačke Akademije primijenjenih umjetnosti i Frigyes Kónig Dla, rektor Sveučilišta primijenjenih umjetnosti. Kurator izložbe je Tonko Maroević, član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Izložba se može pogledati do 4. travnja, radnim danom od 10 do 18 sati i subotom od 10 do 13 sati. Projekt je ona Ministarstva kulture Republike Hrvatske, reprezentacija i panoramska izložba suvremenoga hrvatskog crteža, poradi predstavljanja hrvatskih umjetnika različitih poetika, naraštaja i regija koji su svoj umjetnički izričaj pronašli upravo u toj likovnoj disciplini. Po izboru povjesničara umjetnosti, akademika Tonka Maroevića i Ministarstva kulture Republike Hrvatske, šezdeset je umjetnika predstavljeno s po dva umjetnička uratka, a u 2007. godini izložba je proširena i obuhvaća 70 umjetnika odnosno 140 crteža. Izložbu prati i zajednički katalog na engleskom jeziku, s reprodukcijama složenim u tematske cjeline.

BAJA – Prema objavljenom pozivu gradonačelnika dr. Zoltána Révfya, od 2. do 3. ožujka u bajskim osnovnim školama održani su upisi u 2009/2010. školsku godinu. Istodobno objavljeni su i upisi djece rođene prije 1. listopada 2006. godine u vrtiću. Kao što je poznato, hrvatski se jezik može upisati u dvije bajske škole: u opće prosvjetnim središtima na Dolnjaku (ravnatelj János Erős) i na Vancagi (ravnatelj Joso Ostrogonac).

BRLOBAŠ – Skromne financijske mogućnosti obilježiti će i ovogodišnje gospodarenje u podravskom Brlobašu. Kako reče načelnica gđa Jánosa Dudása, lani su uspješli obnoviti i urediti dom kulture, razviti knjižnicu, uljepšane su i javne površine u mjestu, a ove će se godine natjecati za uređivanje dječjeg igrališta. Unatoč teškome gospodarskom stanju, vjeruje u bolju budućnost, a kako reče, pola uspjeha bit će ako budu mogli gospodariti bez uzimanja zajma.

ORAHOVICA – Orahovački sajam Slavin i ove će godine organizirati Slavonija obrtnička zadruga Orahovica i poduzeće Astro Orahovica. Ovogodišnji „Slavin“, međunarodni sajam vinogradarstva, vinarstva i voćarstva, u Orahovici će se održati šesnaesti put, od 12. do 14. ožujka... „Slavin će ove godine obilovati obrazovnim i zabavnim programom. Uz brojna stručna predavanja bit će predstavljena mehanizacija i proizvodni strojevi. Organizirat ćemo i četvrti izbor za Vinsku kraljicu te Vinski bal te brojna natjecanja u pravljenju slavonskih domaćih specijaliteta” – rekao je ravnatelj sajma Franjo Kukuruzović.

Narodnosni kazališni susret – VII. ARCUSFEST – Tjedan igre

Foto: László Tóth

U Europskoj godini kreativnosti i inovacije, od 26. veljače do 6. ožujka u sklopu «Tjedna igre», u kazališnom studiju Thália, u dvanaest navrata, u Kazalištu lutaka pak u šest navrata predstavilo se 18 manjinskih (bugarskih, grčkih, hrvatskih, poljskih, srpskih, njemačkih, rumunjskih, romskih, slovačkih, slovenskih, ukrajinskih) amaterskih i profesionalnih kazališnih i scenskih radionica na jedanaest manjinskih jezika.

Sve se veća pozornost posvećuje una- predivanju manjinske umjetničko-glumačke izobrazbe, održavanju i pojačavanju kreativnih formi samoizražavanja u odrasloj dobi. U suglasnosti s rečenima, pri ovogodišnjem 7. susretu narodnosnih kazališta naglasak i pozornost se stavlja na izgradnju kreativnosti u pogledu kazališne igre đaka i mladeži, te pridobivanja izvrsnih neprofesionalnih glumačkih snaga u pripremanju novih produkcija. Jedan od neophodno postavljenih ciljeva kazališnih susreta jest doprinosi potpomaganju stvaranja od publike jedne zajednica. Što će doprinijeti učinkovitijoj pozornosti publike koja pokazuje ozbiljni interes prema narodnosnoj kulturi u Mađarskoj. Postoji nada da će u kazališnom životu vičan gledatelj s vremenom sebe osjećati kod kuće i u narodnosnom bitku baš kao i na drugim poljima narodnosnog suživota. Imat će riječi u pogledu drugih pitanja i stvari zajednice, naime kazalište je dijalog ne samo na sceni već i izvan scene i gledališta. «Tjedan igre» nudi radost igre: ne samo društvu, već i publici – rečeno je između ostalih, tijekom pozdravnih riječi, povodom predstave Hrvatskog kazališta iz Pečuha, «Vjenčani list» u Kazalištu lutaka, 1. ožujka u popodnevnom satima.

Ispred ne baš prevelikog gledateljstva – naših glavnogradskih hrvatskih okružnih samoupravnih zajednica i Hrvata iz Budim-

pešte–Hrvatsko kazalište iz Pečuha se predstavilo s komedijom dobropoznatoga, kako u svjetskim kazališnoscenskim tako i u mađarskim krugovima, židovskog dramopisca Ephraima Kishona koji je – uzgred rečeno – jedno vrijeme djelovao kao režiser i u Budimpešti – sa zabavnom komedijom: «Vjenčani list».

Tijekom jednoiposatne komedije, gledateljstvo je imalo prilike uživati u izuzetno majstorski osmišljenim scenama redatelja Roberta Raponija, napose vjerodostojnih dijaloga suživotnih svakodnevnica obitelji Borozovskih. Naime roditelj Daniel Borozovski (Draško Zidar) – zajedno sa suprugom Šifrom (Tatjana Bertok-Zupković) – istupivši iz radne zajednice «kibuca», osamostaljeni kao majstor vodovodnih instalacija i domaća švelja, zajedno s kćerkom Ajalom (Petra Cievarić), pri očekivanju i pripremanju za vjenčanje, nalaze se u velikoj brizi. Epicentar komedije je traženje vjenčanog lista roditelja buduće mladenke na čemu uporno inzistira mladoženja Robert Knol (Stipan Đurić) koji, pozivajući se stalno na svoju, scenski odsutnu «Mamicu», dozlaboga, postaje dosadan. Dakako, tu se nalazi i – pomalo – nametljiva «komšinica» Jaffa (Anita Schmidt) koja prefrigano djeluje dobrodušno i dopadljivo za gospodina Borozovskog, što pogoršava te izoštava nesuglasice 25-godišnjeg braka, a koje skoro – uistinu, dosta komično – dovodi do tragičnog razvoda. Iskrslim peripetijama doprinosi Buki (Slaven Vidaković), agrarni djelatnik u «kibucu», koji se sa svojom šarmantnošću i prirodnom ponašanjem – na nesreću budućeg mladoženje Roberta – postepeno zauzima Ajalino srce. Sve u svemu, komedija Ephraima Kishona protkana pravim obiteljskim trzavicama, i peripetijama, odnosno – tu i tamo – i ugodnim humorom, do

tolike mjere da se i sam gledatelj u braku, zamisli o detaljima svoga obiteljskog bitka, a koji u mnogim slučajevima, dakako, mogu biti i dvolične – u dobrome i u zlu – kada ipak sve nadmašuju čisti osjećaji ljubavi koja niče iz iskrenih ljudskih srdaca. Da je u potpunosti postignuta scenska katarza, ništa bolje ne očituje nego nedvojbeno uspješni umjetnički scenski doprinos, kako podjednako poštovanih gostiju-glumaca iz susjedne matične nam Hrvatske, tako i naših, iz redova Hrvatskog kazališta u Pečuhu, kojima – zajedno s redateljem i njegovim sudjelatnicima – i ovim putem čestitamo.

M. Dekić

Trenutak za pjesmu

Andi Novosel:

Šeledrovo

glej kako sunce grije
oblake črljeno
zato srce moje
ubličići najlipšu haljinu
mi se vozimo na ples
u šeledrovo

na večernom putu
hladit će blagi vjetrić
tvoje lice
češljati tvoje duge vlase
gladiti nujne tvoje ruke
na putu u šeledrovo

plesat ćedu naše sanje
uz prašan put i zelene parage
klinčaci zvonit ćedu
i pastirice pjevati samo tebi
o ljubavi i zelenoj gustoj mekoj
travi na putu u šeledrovo

južni vjetar nosit će naše želje
konji naše žito
hrženu i hajdinovu muku
za našu dicu veselu
a sada srce moje se vozimo
u šeledrovo

hajde
prijatelji nas čekaju
na kolo veselo!

15. 11. 1999.

Šeledrovo/Schallendorf:
germanizirano, bivše gradišćansko
hrvatsko selo u Južnom Gradišću u
Austriji.

ARCUSFEST – dodjela nagrada

Ocjenjivački sud (István Magi, Krisztina Bába, Anna Lakó, László Konter) ovogodišnjeg Arcufesta, susreta narodnosnih kazališnih radionica u Mađarskoj, i ove je godine dodijelio nagrade.

Nagrada za najbolju predstavu pripala je Cinka Panna Romano Teatru za predstavu „Faludy-Villon na drugi način”. Nagradu za najboljeg redatelja primio je László Gergely za ostvarenu ulogu u predstavi kazališta Cervinus Teatrum – Slovenské národnostné divadlo – Sarvaš, Ottó Tolnai: Bayer aspirin. Najboljim glumcem festivala proglašen je Mihajlo Fiščenko za ulogu u predstavi Ukrajinskog kazališta u Mađarskoj, u predstavi

„Crvenkapica” iz Vinkovaca

U petak, 27. veljače, pod pokroviteljstvom Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, u Hrvatskom kazalištu gostovalo je Gradsko kazalište „Joza Ivakić” iz Vinkovaca s predstavom za djecu „Crvenkapica.”

Hrvatsko kazalište, kako za Hrvatski glasnik reče Katja Bakija, treća konzulica za kulturu, znanost i obrazovanje, uz podršku Generalnog konzulata, ima dugogodišnju i vrlo uspješnu suradnju s kazalištem iz Vinkovaca. Izmjenjuju gostovanja i surađuju putem zajedničkih projekata. Rezultat koprodukcije dvaju kazališta jest i nedavno uprizoreni tekst svjetski poznatoga satiričara Ephraima Kishona „Vjenčani list” u režiji Roberta Raponje i izvedbi Draška Zidara, Tatjane Bertok-Zupković i Petre Cicvarić te Slavena Vidakovića i Stipana Đurića iz Budimpešte. Ova tragikomična bračna slika premijerno je izvedena u Pečuhu 2. prosinca 2008, a tjedan dana poslije svoju je premijeru imala u vinkovačkome Gradskom kazalištu. „Vjenčani list” predstavljao je Hrvatsko kazalište, izvedba je bila 1. ožujka u budimpeštanskome lutkarskom kazalištu, na kazališnom festivalu manjinskih nacionalnih kazališta „ARCUSFEST 2009” održanom u Budimpešti od 26. veljače do 6. ožujka.

Vinkovčani su ovoga puta gostovali u prepunome pečuškom Hrvatskom kazalištu s predstavom „Crvenkapica”, pred razdraganim polaznicima Hrvatskoga dječjeg vrtića i nižih razreda Hrvatske škole „Miroslav Krleža.” Ovu djeci poznatu bajku režirao je Vjekoslav Janković, autor scenografije je Ivica Zupković, a kostima Slaven Spišić. Uz glazbu Ivica Duspere i razigranost gostiju iz Vinkovaca, glumaca predvođenih mladom Helenom Spahić (Crvenkapica) uživalo je stotinjak djece. Napomenimo kako je predstava „Crvenkapica” Gradskog kazališta iz Vinkovaca bila poklon Generalnog konzulata djeci Hrvatskog vrtića i učenicima Hrvatske škole.

bpb

Marko Kropivnickij: Pripremajući se na reviziju. Najboljom glumicom susreta proglašena je Gabriella Hadzsikosztova za ulogu ostvarenu u predstavi Teatra Kerana Angelova Hadzsikosztova Gabriella: Elada Pinjo i vrijeme (fuzionalni performance). Nagrada za najbolju karakternu ulogu pripala je Stipanu Đuriću za ostvarenu ulogu u predstavi Hrvatskog kazališta „Vjenčani list”, nastaloj na tekst E. Kishona, za ulogu Roberta Knola. Najboljom karakternom glumicom festivala proglašena je Viola Thirringová za ulogu ostvarenu u predstavi Slovačkog kazališta Vertigo, u predstavi Dvoje, nastaloj na tekst Júliusa-Barča Ivana. Nagradu za najjedinstveniji nastup pripala je Kazalištu Karavan za predstavu Divna divlja stvorenja, nastalu na tekst Lászla Garaczia. Posebna nagrada dodijeljena je Srpskom pozorištu u Mađarskoj za predstavu Edward Albee: Tko se boji Virginie Woolf?, i to za uravnoteženu igru glumačkog ansambla. Kazalište Vis dobilo je nagradu za dobar izbor komada. Glumac Hontz Rares i Njemačko kazalište iz Seksara za formiranje glumačke uloge Edgarda u Kralju Liru, dok su nagradu za uspješnu inte-

graciju mladih i manjinskoga jezika u glumu i postavljanju na scenu uz pomoć mladih glumaca dobili u Europskoj godini inovacije i kreativnosti: Kulturelle Offensive – Edit Szabó: Boem (njemačka predstava) Laienspielgruppe PaThalia: Europa schillert (predstava na mađarskom jeziku) i Teatrul Român de Amatori – Julia: Eleonora Chiriac: Commedia dell' Arte (predstava na njemačkom jeziku). Ocjenjivački je sud dodijelio i posebnu nagradu Gledališnoj skupini Veseli pajdaši – Števanovci: Ladislav Kovač za kreativnost.

bpb

Kazališni kutak

SHAKEspeare na EXIT

U nedjelju, 22. veljače, u Budimpešti, a u ponedjeljak, 23. veljače, u pečuškome Hrvatskom kazalištu zagrebački Teatar EXIT izveo je predstavu SHAKESpeare na EXIT. Redatelj ove moderne i dinamične izvedbe koja se koristi likom i djelom jednog od najpoznatijih svjetskih dramatičara W. Shakespearea jest i umjetnički ravnatelj kazališta Matko Raguž. Dramatizaciju potpisuje Pavlica Bajsić, sceniski pokret Ksenija Zec, a virtuozno igraju tri

mlada glumca – Jerko Marčić, Marko Makovičić i Živko Anočić. Budući da je riječ o predstavi koja je oduševila hrvatsku publiku i kritiku (glumački trojac dobitnik je nagrada „Zlatni smijeh” za iznimnu uigranost i virtuoznost, „Nagrade hrvatskoga glumišta” za izuzetno ostvarenje mladih umjetnika” te nagrade za najbolju mušku ulogu) tako je reagirala i pečuška publika isprativši glumce velikim pljeskom.

bpb

Bogatstvo...

Nana i sin,
Martin Išpanović s majkom

Svjetski dan voda – 22. ožujka

Godine 1993. Ujedinjeni narodi proglasili su 22. ožujka Svjetskim danom voda. Razdoblje od 2005. do 2015. godine proglašeno je desetljećem voda pod motom Voda za život.

- Pitke je vode na zemlji sve manje, a ljudi je nemilice troše i onečišćuju. Na Zemlji 1,1 milijarde ljudi nema stalan pristup zdravstveno ispravnoj vodi za piće, a 2,4 milijarde trenutno nema pristup vodi za održavanje higijene ni kanalizaciju.
- U posljednjih 30 godina poljoprivredna proizvodnja povećala se više od 100%, a ukupno potrošene vode troši se za poljoprivrednu proizvodnju.
- Nedostatak vode znači nesigurnost proizvodnje hrane, siromaštvo, glad i širenje zaraznih bolesti, ali je i odlična prilika za zaradu međunarodnih društava koja se bave vodom. Procjenjuje se da oko pola milijardi ljudi ovisi o privatnim dioničkim društvima za proizvodnju vode.

Možeš i ti pomoći – zatvori vodu!

1. Tuširaj se umjesto da se kupaš.
2. Zatvori vodu dok pereš ruke ili četkaš zube.
3. Upozori odrasle kad opaziš kapanje vode iz slavine ili vodokotlića.
4. Biljkama za zalijevanje draža je kišnica nego voda iz vodovoda, stoga ih iznesi kada pada kiša.
5. Smeće s plaže stavi u koš kako ne bi završilo u jezeru ili moru, te naškodilo njegovim stanovnicima.

NASMIJMO SE ZAJEDNO

Slovenija i Amerika

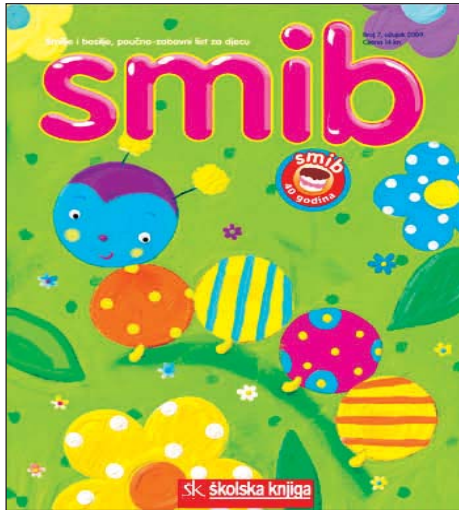
Slovenija baci nuklearnu bombu na Ameriku. Amerika ništa ne vraća; tako prvi put, drugi put i treći put. Nakon toga nazove predsjednik Slovenije američkog predsjednika i pita ga zašto ne vraća. Nato će predsjednik Amerike:

– Dobit ćete vi svoje kad vas nađem na karti!

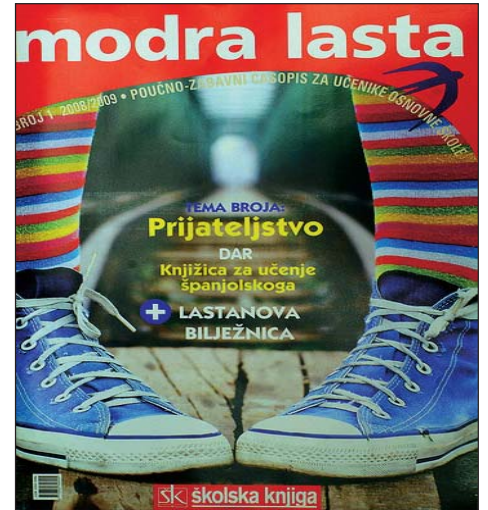
Smib i Modra lasta – Izvorno hrvatsko

Hrvatska gospodarska komora časopisima *Smib* i *Modra lasta* uručila je svjedodžbu (certifikat) **Izvorno hrvatsko**. Ta dva kulturna časopisa našega djetinjstva postali su jedini takvi časopisi!

Na dodjeli svjedodžbe i prava upotrebe znaka **Izvorno hrvatsko**, koju dodjeljuje Hrvatska gospodarska komora, časopisima *Smib* i *Modra lasta* uručen je svjedodžba **Izvorno hrvatsko**. *Smib* i *Modra lasta* jedini su časopisi koji imaju oznaku **Izvorno hrvatsko**. To je važno priznanje za dosadašnji rad te potvrda da zadovoljavaju visoke standarde kvalitete i da je riječ o izvorno hrvatskim proizvodima. *Smib* je poučno-zabavni list za djecu, a prvi broj objavljen je školske godine 1969/1970.

Modra lasta je poučno-zabavni časopis za učenike osnovne škole, a utemeljena je 1954. godine. Izdavač je *Smiba* i *Modre laste* Školska knjiga. „Mnoge su generacije odrasle uza *Smib* i *Modru lastu*, a i današnji ih naraštaji odlično prihvaćaju. Doprinos u stvaranju *Modre laste* imaju mnogobrojni suradnici – djeca i odrasli, profesionalci i amateri, ali ponajprije učenici i učitelji. Zahvaljujući upravo njihovim priložima, njihovu odazivu na naše stvaralačke natječaje i dugogodišnjoj vjernoj suradnji, naš je časopis to što jest, različit od sličnih u svijetu i doista izvorno hrvatski” – kažu smibovci te nastavljaju: „Milijuni djece s nestrpljenjem su tijekom proteklih 40 školskih godina svaki mjesec na školskim klupama očekivali *Smib*, stotine tisuća učenika veselilo se jer su u *Smibu* objavljeni njihovi likovni, literarni i novinarski radovi, deseci tisuća učitelja koristilo se *Smibom* u nastavi, a mnogi su od njih svoje prve literarne i novinarske uratke objavili upravo u *Smibu*. Svoje su stihove, tekstove i crteže u *Smibu* objavile stotine pisaca, pjesnika, novinara i ilustratora te deseci stripaša. List je oblikovalo deset likovno-grafičkih urednika i uređivalo ga pet urednika. Svi su oni, a ponajviše djeca, zbog kojih je *Smib* nastao i zbog kojih kontinuirano izlazi već 40 godina, jednako zaslužni da odsad *Smib* s ponosom nosi znak **Izvorno hrvatsko**.”

Smilje i bosilje, poučno-zabavni list za djecu

Dječji časopis *Smib* (*Smilje i bosilje*) nastao je na tradicijama *Smilja* (najdugovječnijega hrvatskog časopisa) i *Bosiljka*. Školska knjiga objavila je prvi broj *Smiba* školske godine 1969/1970. (1. veljače 1970), pa ove školske godine obilježavamo *Smibov* 40. rođendan. Tim povodom *Smib* je obogaćen s dodatne četiri stranice i osvježili ga s novim temama, sadržajima i rubrikama. *Smib* izlazi jedanput u mjesecu tijekom školske godine, ima 52 stranice u boji, *Smibićeva petica* (u svakom broju CD-i i drugi originalni darovi), u svakom broju dvostrani poster.

Modra lasta

Pošto je u prošloj školskoj godini na različite načine obilježila svoj 50. rođendan, *Modra lasta* u novu školsku godinu ušla je pomlađena, i s još većim poletom. Uvođenje rubrike *Zlatno srce* pokušaj je da se dječji list sa svojim konstruktivnim i optimističnim pristupom životu suprotstavi poplavi konzumerizma i iskrivljenih moralnih pogleda što se šire iz većine medija. *Zlatno srce* je rubrika za dobre vijesti, rubrika o dobrim djelima i dobrim ljudima. Osim priče i citata, u svakom broju donosi i pohvale s „terena”, nastojeći afirmirati pojedince i skupine koji u školama rade za dobrobit drugih i za opće dobro. Od prvoga broja *Modre laste* njezino je osnovno obilježje afirmacija dječjega stvaralaštva. Uz već dobro znanu rubriku *Učenici suradnici*, s književnim i likovnim učeničkim radovima, od prošle se godine u svakom broju pojavljuje i rubrika *Gosti urednici*, koju uređuju novinarske družine pojedinih škola. U njoj mladi novinari obrađuju temu o kojoj se dogovore s Uredništvom *Modre laste*.

Povijesni kutak: val revolucije 1848.

Dragutin Weingärtner: Hrvatski sabor 1848. g.

Od 13. do 15. ožujka 1848. godine dogodile su se pobune u Beču. Srušen je postojeći Metternichov režim i formirana je nova vlada. Car je obećao ustav, ukinuo cenzuru i proglasio slobodu tiska. U Beču se stvaraju odredi Nacionalne garde. Na vijest o događajima u Beču, revolucionarni pokret zahvaća sve zemlje Austrijskog carstva odnosno Habsburške Monarhije. Tako do pokreta dolazi u Ugarskoj, Češkoj, Sjevernoj Italiji i Hrvatskoj.

Revolucija 1848/49. u Habsburškoj Monarhiji, zbog višenacionalnoga državnog sastava, ima složeniji karakter nego u drugim europskim zemljama. Osim težnji za ukinu-

ćem feudalnog sustava, u svim nenjemačkim zemljama Monarhije javlja se i želja za nacionalnim oslobođenjem. Treba ipak naglasiti da su to u većini slučajeva samo zahtjevi za samostalnošću u okviru Monarhije.

Dana 15. ožujka izbije revolucija u Pešti, car imenuje Lajosa Batthyány mađarskim ministrom predsjednikom.

U Zagrebu velika Narodna skupština 25. ožujka usvaja Narodna zahtjevanja, traži se ujedinjenje hrvatskih zemalja u jedinstvenu cjelinu sa samostalnom vladom. Traži se i uvođenje hrvatskoga jezika u školstvo i upravu.

Lijepom Našom

Čakovec – grad Zrinskih

Čakovec je gospodarsko i kulturno središte Međimurske županije. Grad ima oko 16 tisuća stanovnika. Ime mu potječe iz 13. stoljeća kada je grof Dmitar Čak podigao drvenu obrambenu kulu. Izrazitiji gospodarski i kulturni uspon Čakovca počinje 1546. kada dolazi u posjed obitelji Zrinski. Juraj IV. Zrinski dodijelio je 29. svibnja 1579. povlastice stanovnicima grada čime je stvorena osnova za razvoj kao slobodnog trgovišta.

Godine 2008. grad je proglašen najuređenijim gradom kontinentalne Hrvatske u akciji „Zeleni cvijet”.

Stari grad najvredniji je spomenik u Čakovcu, prvi put se spominje u 13. stoljeću. Graditelji su bili plemići iz obitelji Čak (Csák). Godine 1546. dolazi u posjed grofova Zrinskih, koji su grad pretvorili u renesansnu utvrdu s raskošnom palačom u kojoj je smješten Muzej Međimurja.

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Ficehaza

Dan očeva – 19. ožujka

U svijetu se Dan očeva obilježava dvaput. U Hrvatskoj 19. ožujka, na dan kada se spominje Sv. Josip, Marijin muž i Isusov zakonski otac. Njegov se primjer uzima kao primjer uzornog oca. Inače Sv. Josip proglašen je zaštitnikom Hrvatske. Hrvatski ga je sabor još 1687. proglasio zaštitnikom Hrvatskoga Kraljevstva. Nacionalno svetište Sv. Josipa nalazi se u Karlovcu na Dubovcu. Sveti Josip zaštitnik je i Katoličke crkve, ali i obitelji, radnika, stolara, supruga, izbjeglica, bolesnih i umirućih.

U SAD-u Dan očeva slavi se na treću nedjelju u lipnju. Na tu je zamisao došla Sonori Smart Dodd 1909. g. kada joj je majka umrla, pa se o njoj i o petorici braće brinuo otac. Željela mu je zahvaliti za svu ljubav i dobrotu koju im je pružio.

Sonori je predložila da se njemu, ali i svim očevima u čast proslavi dan očeva. Izabrala je lipanj jer je tada rođen njezin otac Wiliam.

Iz zagonetne radionice Paje Kanižaja

PRONAĐI HRVATSKE GRADOVE!

U svakoj se rečenici krije ime lijepoga hrvatskoga grada uz još ljepše more. Evo primjer: Jedan veliki poliP ULazi pod kamen kod zlatnih stijena! Ostale potraži ti! Ljubo, pa ti jako voliš svoju bajnu... svoj bajni grad!

Kako se ori jeka Kvarnerom!

Tereza daruje pismo Svetom Donatu!

Nemamo mi šibe, ni košare ne pletemo!
Samo mriže!

Ne trebaju nam žezla! Rini ih u more među koralje!

Upri, moš'te noge malo potegnut!

Morski pas plitko ne voli!

Tamo mi štujemo Cetinu i Poljica!

Osamljen dub. Rov. Nikakvo blago ne može platiti slobodu!

Dijamantni jubilej hištva Ane Gerenčer i Ferdinanda Horvata u Nardi

„Mi si nek na to mislimo da smo mi u crikvi na Boga prisegli da ćemo do smrti i karkakovoj nevolji, i u tugi, i u svemu izdurati...“

Ana Gerenčer i Ferdinand Horvat 6. februara, petak, su svečevali rijetki jubilej. U okviru dijamantnoga pira još jednoč su izrekli pred nardanskim oltarom sudbonosni „da“ i počvrstili su svoju ljubav pred Bogom i pred punom crikvom ljudi. Za zvanarednu obljetnicu hižnikom je pismeno čestitao i sambotelski biskup dr. András Veres ki je ujedno i zahvalio Ferdi bačiju, za već od 50-ljetno kantoriranje u tri seli. Još i njev bermanski sin dr. Nikola Benčić se je spominjao na jubilaru i ovako povidao za te čase, za kratke trenutke mladosti: *„Ferdi mi je bio od mladosti jako drag, kot stariji i zreliji tovaruš, ar je visio van iz reda običnih nardanskih junakov, ki su živili u krčmarsko-junačko-fratrovskom dimu. Ferdi je znao rajlati, on nas je znao naučiti na ku-tu jačku, ili pjesmicu na god, on se je znao s nami i porazgovarati, ali se znao i s korusa i nahrupiti na nas ako smo bili zločesti/preglasni oko oltara. Čini mi se da je i nardansko junačko društvo čuda držalo od Ferdija, ar je imao nekarkovu ulogu pri kršćenju junakov. Njegova uloga u selu je bila viša i veća od običnoga kotriga seljačkoga društva. Izgleda da je takovu ulogu pojerbao od svojega oca.“* Ali to već ja velim da uz svakoga slavnoga muža stoji jedna jaka žena ka mu osigurava mirni žitak u pozadini, ka odgaja dicu i ka ne prestaje ni na tren brinuti o svojoj godolovici. To je pak u ovoj povidajki teta Ana.

Na njeva vrata sam potuketala jednoga petka da već čujem i zvidim za ovu nesvakidašnju, neobičnu ljubav, a i za tu svadbu ka je održana pred šezdesetimi ljeti u fašenjku. Gospodarica Ana i u svojem 78. ljetu su tako friški da bi joj lako mogli biti jalne, znamda još i mladje žene. Veljek mi povidaju da tetac su maru prošli počivati kot svaki dan, to viker otpodne. Ali ne projde ni pet minutov jur ide iz hiže gazda, ki će u ljeti napuniti 84. ljetu na svojem životnom putu. U međjuvrimenu najprzajdu i uokvireni kipici s veselja. Črno-bijela svadbena fotografija, okolo nakinčena s vijencem zaručnice i kiticom zaručnjaka iz davnoga 1949. ljeta. Veseli, lipi mladi par se smije u krugu posnašnic i stačilov, to je vjerojatno jedan od najsrićnijih momentov iz prebrzo minuloga ljudskoga žitka. Kad je pitam kako su se zapravo upoznali i zaljubili, teta Ana mi začmu mešovati: *– Pero je bilo tako da su se mladi mogli za vrtli šetati. Divičice i dičaki skupa su se mogli najti po putu uvečer, onda smo mogli jačiti si, onda smo se tako jedan s drugim našli kad je bilo i guslanje. A on je dobar bio, za glavu viši nek*

Svadbena kipica iz 1949. ljeta

ja, pak smo se zaljubili. Ja sam bila odsudjena njemu, to se tako kaže. A kako ispada, nije teško bilo zavoliti šikanoga, zgodnoga mužikaša, ki je bio jedini u selu u tu dob, gdo je znao guslati. Kako doznajem, 1949. ljetu je bilo takovo da su 14 pari obećali vjernost u nardanskoj crikvi. Danas med timi pari samo četirmi su živi, ali ovako mobilni su jedino Horvatovi. – Mi nismo tako dugo skupahodili, dar godišćedan – nastavljaju hištoriju žitka teta Ana. – A on se je i zato morao oženiti mer mu je mati bila betežna i otac. Onda već on sam ni tako mogao skrbiti se za nje. On je bio 25 ljet, a ja nisam bila još 18 kad smo se skupazeli. Kad smo bili pod zaručki, onda su gospodin mogli vik oglašiti sve mlade, i mogli su reći ako gdo zna varšto od nji, onda njemu se neka javu ako gdo varkakovu galibu zna med mladimi. Onda kad je mogao doći k maši u škrljači u čizma, onda na škrljaču sam mu vrigla rozmarin friški, i išli smo k maši skupa. Pero je bilo pri hiži veselje u nedilju, a oko sto ljudi je bilo pri nas. Kad dojde rič do mužikantov i gdo je

guslao na svadbi, automatično prikzamu rič Ferdi bači. Dokle govoru o svoji kolegari, nije moguće ne upametzeti kako im se žaru oči. – *Kad sam ja još guslao, meni su se ti primaši nudili viker, „ako je nešto, mi ćemo pojti pomoći“ – tako su rekli. Onda kad sam se ja ženio, onda sam ja prošao k peljaču i svi primaši su guslali pri nas. Teta Ana rado se spuščaju u rič oko pripravljanja svadbe, a ja se čudim kako pametu još i najmanje djeliće toga zgoditka koji je bio tako daleko i zdavno. Kako su tajedan dan prlje svadbe rizance načinjale žene, onda su grofljine, a torte nazadnje. Kokoše su čistile dan prlje, u subotu, i svinja se je mogla zaklati, to je pravoda sve bilo doma. Uza to je bilo na stolu i šunke i kolačov, uprav tako kot i danas, kade se još doma držu svadbe.*

– Bijelo rublje je moja sestrice ušila, ona je bila sabovica i ona me spravila. Čokore mi je on kupio i karičicu. Onda su morali svi svoje rublje imati, dati sašiti, karkako su siromašni bili, ali i onda ako su si morali pineze posuditi. Četire posnašnice su nam bile i

Fotografija iz mladosti, s vijencem zaručnice Ane i kiticom Ferdinanda, još vik kinči stijenu sobe

Šezdeset ljet skupa u veselju i tugi

Muzička banda iz 1957. ljeta. Sliva prvi Ferdinand Horvat

stačili. Onda dara još nije bilo tako velikoga. Lončiče, tanjire, zdjele pak kipe svete, zrcalo, lusterlampaš to smo dobili – vraćali su se u spominki teta Anica u lipu prošlost. Mladi par se je u prvi ljeti hištva gospodario, a kad je došla skupščina, teta Ana su 18 ljet djelali na majru, dokle se je mladi Ferdinand izučio za cimermana (tesara) i nek u četarskoj Gori 38 krovov diči djelo njevih ruk. Kad su pak domom zašli, vikend je je našao s harmonikom u ruki. Tišlerstvo, guslanje i familija, tri su te ljubavi imali. – *Ja sam imao jednu bandu dar petnaest ljet, onda smo četirmi bili još. U Esterajsko smo išli, u hrvatska sela i onde smo hrvatske i ugerske jačke guslali, pak smo znali i esterajsku muziku puno. Pero, kad sam ja mali dičak bio, u ovom selu nigdor ni znao na harmoniki, nek ja. A dokle smo gledali čрно-bijeli kipic od bande, Ferdi bači su mi povidali da drugi harmonikaš je rodnom iz Pornove, a i bubnjaš pak primaš je prošao 1956. ljeta u Ameriku. Onda automatično je došlo i pitanje, „kako da vi niste prošli?“ – *Naša baba je sve zapokala, ali ja sam rekao, ja ovo sve neću ostaviti i nije mi žao da sam ostao* – su rekli moj sugovornik, a teta Ana su prikzeli rič. – *Va stelji je on bio, nije mogao doli, kolino ga je bolilo, na nogu ni mogao stati. Već odonda mu to kolino ne boli, nigdar ne, nek onda je bolilo. Ov, s kim je guslao, što je dicit bio kum, ta nas je zvao neka idemo, a on ni mogao iz stelje doli. Pak onda je i to bilo da je on sam bio, stariji su betežni bili, a on nije štio oca i mater ostaviti. Mi smo se u porednom dobu narodili, mi smo imali boj, onda sam bila ja 14 ljet još nek, onda su došli komuništi – mešovali su dalje teta Ana. Slike strahote, siromaštva, nezgode... Nimci ki su bili zakopani u čemski lugi, odnud su sve lipo vidili i kad su nutradošli Rusi u Nardu, su fosforom pol sela užgali. – *Mi smo izgorili čisto, ovi su na susidstvu stali – znate kako je to bilo?* – su me pitali tetac Ferdi, i veljek dalje krenuli u povidajki: – *Kad su Rusi došli nutra, onda su nas istirali, kad ovde su bojne položaje imali. Doma je sve izgorilo još i peráč, kot velu. Naš stan su zadnjega ustriljili, ali župovo je bilo u***

*onu dobu, a to pak gori. U Nardi nije lako bilo živiti, posebno ne za bojem. Onda nije bilo dosta mesa, ovoga-onoga, nam je srića bila da je sestra mojega oca u Čembi na susidljivom živila. Kad smo stan načinjali, stakla nije bilo dosta, ničesar nije bilo, to smo morali iz prik si doprimiti – kot da bi se bilo sve to čera zgodalo. Polag nesriće bilo je i lipih trenutkov, a najveća su radost pravoda donesla dica, Šandor i Mikloš. Šandor ki se je školovao u Juri, potom se je bavio novinarstvom, etnologijom, narodopisom, autor je brojnih knjig i znanstvenih studijov, i Mikloš ki je postao šofer na autobusi. Iz njegovoga hištva su se narodili Mikloš i Andrea. Teta Ana i tetac Ferdi imaju jur i praunike, Petru i Reku. – *Onda dojdju, nek povidu, a mi im dilimo. Što ćemo? Za nje živimo i naši stariji su za nas živili pak su se brigali. I mi se im veselimo pak dokle im budemo mogli, ćemo im pomoć, kad već ne budemo mogli, onda je kraj – tako su replicirali teta Ana, a kad pitam što ih je skupadržalo prik 60 ljet, gor ne bi si bila očekivala drugi odgovor, i vjerujem da je ovo doživiti, ipak nešto najlipše na svijetu. – *Mi si nek na to mislimo da smo mi u crikvi na Boga prisegli da ćemo do smrti i karkakovoj nevolji, i u tugi, i u svemu izdurati. Mi smo si to tako zeli da nećemo jedan drugoga ostaviti i da ćemo si pomagati jedan drugomu kad nam bude potribno u nevolji i karčem. Ljubav još i danas dura, ali već kad starost dojde, onda ta premlahavi. Onda ta ljubav nije već takova kot u mladosti. Ali on prez mene ne more biti, a ja prez njega, i ako se pravdamo,***

oprostit si moramo! – I vidim smih i sjaj u oči žene ka već od pol stoljeća vjerno stoji polag hižnoga druga i još vik zna i hoće još i s riči milovati kad ide za brigu i skrb. – *On, kad je mlad bio, sve je mogao posluhnuti mene, sad me već neće ništ posluhnuti. I doktor kad dojde, kad ima vrućinu, pak mu i on veli da me mora posluhnuti mer ja mu kanim dobro, a ne poredno. U našem žitku bilo je lipoga, bilo je i porednoga i ružnoga, i pravdali smo se – ovde se šala miša s ozbiljnošću, a očigledno teta Ana ne bi si znali srditi na nikoga. Iz razgovora se nadalje doznaje da su i preci jako dugo živili. No Ferdi bači su mi predali pravu tajnu, zato se još vik ovako dobro čutu kad „ki gusla, i duglje živi, kad pri mužiki i problemi se zgubu!“* A njim toga je bilo dovoljno u žitku. Sve skupa su 52 ljeti kantorirali u Nardi, Kišnardi i Gornjem Četaru, i predlani su ostavili orgulanje u mjesnoj crikvi. Sami, a i u bandi su svirali na harmoniki, a još i danas najprzamu omiljeni instrument, ne samo na svoje veselje. Kako čujem, na fašenjku mladi ki idu rozmarin brati, viker prosu Ferdi bačija neka im zaguslaju. Pobrali i spasili su sve skupa 70 seoskih jačak, skupaspravili su folklornu grupu u Nardi 1948. ljeta, a za dvajset ljet kasnije osnovali su i jačkarni zbor. Kad pak dojde protuliće, u zadnjem dvoru u djelaonici svenek se najde što. Koč-toč je tribi držale praviti na sekire, na motike (to već u selu nigdor ne načinja), ali pak sjesti i košaru plesti. Dokle sam bila tamo, jur su se dogovorili sa sinom Šandorom da sutradan idu polag Pinke šibe brati. Gledala sam dijamantni par ki su toliko ljet doživili u tugi i veselju ter su suprot svih poteškoć još sačuvali danu rič i trslili su se za vjernost i vjeru. Polag toga nisu dali ni ljubav ni ufanje iz srca skinuti i zničiti. Draga teta Anica i Ferdi bači, neka Vas Bog još mnogo ljet drži u zdravlju i veselju, i željim Vam da nam još dugo ljet bude očuvan prik vas kristalna, nam najlipša hrvatska rič ter i vaše zanimljive povidajke, i da Ferdi bači još dugo ljet pletu košare ter zaguslaju viker i za našu dušu još jednu notu. Živili!

–Timea Horvat

Bunjevačko prelo u Aljmašu

Njegovanje materinske riječi u prvom planu

ŠOPRON – Ogranak Matice Hrvatske u Rovinju organizira 20. marcijuša, petak, predstavljanje knjige o Šopronu i predavanje o gradu kulturnih spomenikov ter o višenacionalnom i višejezičnom „Dubrovniku zapadne Ugarske“. Prilikom promocije knjige govorit će predsjednik šopronske Hrvatske manjinske samouprave dr. Franjo Pajrić ter drugi autori spomenute monografije. Tajedan dan kasnije, 27. marcijuša, takaj u petak, Šopron i Gradišćanski Hrvati se predstavljaju i u Bjelovaru.

HRVATSKI ŽIDAN – Seoska samouprava prik naticanj je dobila 2,8 milijun forintov i dala je načinjati dvojezične table za ulice i ustanove ke ćemo moći viditi na židanski puti jur na protuliće.

PETROVO SELO – Delegacija petroviskoga Ognjogasnoga društva putuje 21. marcijuša, subotu, na ognjogasnu skupščinu DVD-a Šenkovec. Ovo će biti četvrto spravišće med gradišćanskimi i hrvatskimi ognjogasci s kimi je lani u majušu sklopljena suradnja i trenutačno je u planu da se k ovomu dvostranomu stručnomu prijateljstvu zbližu i junaki ognja iz Pinkovca. Pregovori jur teču s načelnikom partnerske općine Petrovoga Sela, s Leom Radakovićem ki je oduševljeno najavio da su otvoreni za sve mogućnosti preko-graničnoga ognjogasnoga djelovanja.

KEMLJA – Zadnji tajedan fašenjka smo imali tradicionalni Hrvatski bal. Čuda ljudi je došlo, ali ne toliko kot prlje. Predsjednica lokalne Hrvatske manjinske samouprave Marija Nović-Štipković je pozdravila sve nazočne i otvorila 32. hrvatski bal Kemlje. Lip i uspješan program su pokazale naše grupe. Školska dica su tancala dva hrvatske tance, slušali smo lipe hrvatske jačke od zbora Mali Dunaj. Veliko veselje je bilo kad su nastupali mali tamburaši. Svi ljudi su si jačili s njimi jačke. Čuda vridnih tombolov smo dostali od naših pomagačev. Gosti su nam bili iz Staroga Grada i Jure. Po programi smo pogostili sve nastupajuće grupe. Kašnje su člani KUD-a Konoplje doletili va dom kot „Mesopusti“ i zvali na tanac goste. To je bilo još jedno veselje. Većina je ostala do kraja bala, pak se ufamo da su se dobro čutili na našem balu. *M.N.Š.*

PEČUH – U prostorijama pečuskoga Hrvatskog kazališta, 25. ožujka s početkom u 18 sati, predavanje će održati Zvonimir Marić, bivši generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Naslov je njegova predavanja „Suvremeni hrvatski mostovi“.

Tradicionalno bunjevačko prelo aljmaških Hrvata, koje je od 1970-ih godina organizirao bunjevački «Divan klub», od svog utemeljenja 1995. priređuje Hrvatska manjinska samouprava. Već po običaju, prelo je i ove godine otvoreno kulturnim programom, ali umjesto folklora organizatori su odlučili pozvati u goste Hrvatsko kazalište iz Pečuha koje je prikazalo šaljivi igrokaz Antuna Karagića Pošteni varalica – obavijestila nas je predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Valerija Petrekanić Koszó.

Kako je uz ostalo napomenula, u velikoj dvorani mjesnog doma kulture isprva ih se manje okupilo nego što su očekivali, a razloge ponajprije vidi u tome što je početak predstave u 16 sati možda bio prerano, i što je bilo prilično hladno, ali ih je nakraju ipak bilo podosta. Smatra da trebaju ne samo zabavu i ples nego i živu bunjevačku rič, bunjevačku ikavicu, ugostili su Hrvatsko kazalište s bunjevačkim igrokazom. Ako je potrebno, onda moraju pokrenuti i organizirati tečaj hrvatskoga jezika za mlade i odrasle, da bi se očuvao i njegovao materinski jezik – reče još Valerija Petrekanić Koszó, inače učiteljica hrvatskoga jezika.

U nastavku je u gostionici Žuto ždrijebe priređeno prelo, a okupilo se više od 200

gostiju, ne samo iz Aljmaša nego i onih podrijetlom iz Aljmaša, koji su ove godine došli iz Budimpešte, Beča, Kiskőrösa i drugih naselja. «Može se reći da nam je već stalni Orkestar Baranja. Lani je svirao Orkestar Čabar, ali smo ove godine, po želji mladeži, odlučili da ponovno bude TS Baranja iz Pečuha jer oni znaju i nove hrvatske pjesme.

Svojim pjevanjem bunjevačkih pjesama prelo je uljepšala i Anet Balažić iz Kačmara, učenica 12. razreda HOŠIG-a Miroslava Krleže u Pečuhu. Bivša aljmaška učenica, koja je u Aljmašu počela pjevati i svirati tamburu, bila je članica TS Bisernica. Pjevanje je nastavila i u Pečuhu, a dosada je nastupala u Kačmaru, Aljmašu, Subotici, Tavankutu, Mariji Bistrici, Bizovcu i Baji. Dva puta i na Festivalu bunjevačkih pisama u Subotici, kamo je pozvana i ove godine.

Kako nam nadalje reče glavna organizatorica, članovi neprofitne udruge aljmaških Hrvata dali su im potporu, od čega su mogli kupili tombolu. Jednako tako doznali smo kako ima onih koji samo godišnje jedanput dolaze na prelo, ali imaju i više priredaba, od kojih su najznačajnije spomen-dani Evetovića i Antunovića kada se Aljmašani također odazivaju u lijepom broju.

S. B.

Racko prelo u Baćinu

Ponovno ugošćeni prijatelji iz Baćine u Općini Ploče

Prijateljska suradnja hrvatskog naselja Baćine u Općini Ploče i bačvanskog Baćina nadomak Kalači, i to na poticaj Hrvatske manjinske samouprave, službeno je uspostavljena potpisivanjem ugovora još prije pet godina, a rezultirala je iznimno dobrim i prijateljskim odnosima među žiteljima dvaju naselja, što od 2003. do danas njeguju redovitim i uzajamnim susretima. Već godinama gosti iz Baćine redovito dolaze na Racko prelo u Baćino, a tako je bilo i ove godine u subotu, 14. veljače.

Uz predsjednika MZ mjesta Baćine Nikolu Marinovića, gosti iz Hrvatske predvođeni su dogradonačelnicom grada Ploče Slavenkom Mošun, koju je za njezina prvog boravka u Mađarskoj u svom uredu primio i gradonačelnik Kalače Gusztáv Andor Török. U srdačnom razgovoru bilo je riječi o budućoj suradnji, a dogovoreno je i pripremanje konkretnog ugovora. Treba reći da su gosti iz Baćine u Mađarskoj boravili od petka, 13-og, do ponedjeljka, 16. veljače, a bili su smješteni po domovima baćinskih obitelji, koje su se proteklih godina ne samo upoznale nego i sprijateljile. Jednako tako i baćinske obitelji odlaze u Baćinu.

Racko prelo u mjesnom domu kulture, i ovoga puta ispunjenom do posljednjega mjeseta, otvoreno je prigodnim kulturnim programom u kojem su nastupili učenici hrvatske skupine mjesne osnovne škole, Pjevački zbor Ružmarin i KUD Vodenica. Učenici su oduševili svojim programom, a posebno pjevanjem novijih hrvatskih pjesama poput Ne dirajte mi ravnice, i Tomphsonovom pjesmom Lijepa li si, za što su nagrađeni velikim pljeskom okupljenih.

Usljedili su ples i veselica, zaigralo se kolo i drugi narodni plesovi, a za dobro raspo-

loženje, koje je potrajalo do zore, pobrinuo se Orkestar Racke žice. Pravo je osvježenje bilo i pjevanje Anđelke Anišić, učenice 3. razreda HOŠIG-a Miroslava Krleže u Pečuhu.

«Drago nam je da nas je posjetila dogradonačelnica Ploča Slavenka Mošun, jer se i osobno mogla uvjeriti u iznimno dobre i prijateljske odnose Baćine i Baćina, žitelja dvaju naselja, i nije skrivala svoje oduševljenje» – reče nam uz ostalo predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Franjo Anišić dodavši da je dogradonačelnica pozvala kalačkoga gradonačelnika sa suradnicima na 12. maraton lađa «Neretva 2009» Metković–Ploče u kolovozu, kojom je prigodom predviđeno i potpisivanje ugovora o prijateljskoj suradnji.

Premda je uspostavljena suradnja na razini dvaju naselja, održavanje veza financira pretežito mjesna Hrvatska manjinska samouprava, što u njezinim članovima ostavlja dozu gorčine, jer bi očekivali da seoska samouprava daje više sredstava za to. Nadaju se da će buduća suradnja Ploča i Kalače još više pospješiti i proširiti suradnju na kulturnom, športskom i gospodarskom polju.

S. B.

REŠETARAČKI SUSRET PJESNIKA

Objavljuje Natječaj za I. Zbornik pjesama mladih hrvatskih pjesnika koji žive u dijaspori i mladih članova Književne sekcije „2 9 2” KLD-a „Rešetari” iz Rešetara. Autori trebaju biti mladi od 18 godina.

Svaki pjesnik može sudjelovati s dvije pjesme. One trebaju biti pisane standardnim hrvatskim književnim jezikom ili dijalektom hrvatskoga jezika kojim se govori u kraju gdje živi pjesnik. Pisati treba na računalo i dostaviti na e-mail adresu ili pisaćim strojem na papiru A 4 formata.

Broj objavljenih pjesama u zbirci je 50, a isključivo ovisi o kvaliteti dostavljenih pjesama. Radovi koji svojom kvalitetom ne zadovolje postavljeni kriterij, neće biti objavljeni. Radovi prispjeli na natječaj neće biti vraćeni. Uz pjesme svaki autor treba poslati svoje podatke (datum i mjesto rođenja, adresa stanovanja, školu koju pohađa).

Svoje radove slati na adresu: **KLD „REŠETARI”**, Vladimira Nazora 30, 35 403 REŠETARI, Hrvatska – najkasnije do **15. svibnja 2009.**

Predstavljanje knjige i „XII. Rešetarački susret pjesnika“ **26. (subota) rujna 2009.**

Pokrovitelji Zbornika pjesama jesu Hrvatska matica iseljenika Zagreb, Brodsko-posavska županija Slavonski Brod i Anton Kikaš Toronto, a supokrovitelj Poglavarstvo općine Rešetari.

Izdavač: KLD „Rešetari” Rešetari
Urednik Zbornika pjesama: Ivan De Villa
Izbor radova obaviti će: prof. Nada Šerić (Nova Gradiška), dr. Radomir Dumičić (Nova Gradiška), Zlata Dasović (Osijek)

Ujedno se koristim prigodom da vas zamolim da ovo pismo prosljedite i Hrvatskim kulturno umjetničkim društvima u dijaspori, prijateljima Hrvatske i hrvatskoga jezika s kojima imate uspješnu suradnju, a koji stvaraju na hrvatskom jeziku (standardnome hrvatskom jeziku ili njihovu dijalektu).

U očekivanju vaših radova, te dobre i uspješne suradnje u ostvarenju kulturno-umjetničkih programa srdačno vas pozdravljamo:

„Rešetarački susret pjesnika”
Ivan De Villa

Faks: **00 385 35 333 111**

Telefon: ++ 385 (0) 98 16 75 765

E-mail: ivan.de-villa@sb.t-com.hr

GARA – „Nekada se Muško prelo održavalo baš u ovakvim mijanama kao što je bila Lenkina, koju smo prikazali na Bunjevačkom prelu. Sviralo se, igralo, pjevalo, kartalo i veselilo. Nekada su momci išli od kuće do kuće, a ukućani su im davali kobasice, slanine, jaja i drugo, što je zatim birtaš pripremio. To se priređivalo na pokladni utorak, prije Čiste srijede ili Pepelnice. Poslije ponoći počela je post, završilo bučenje, glazba i veselje, a počela korizma. Mi smo to sredinom 90-ih obnovili, godinama smo pribavljali divenice, jaja i sve drugo i okupljali se. Poslije smo odlučili sve to kupiti, te zajednički skuhati u domu kulture, kako je to i danas, a kuha se obvezatno ovčji paprikaš. Zahvaljujući našim aktivistima koji su pozivali na Muško prelo, već prije dva tjedna imali smo puno prijavljenih” – reče nam Stipan Krekić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, jedan od glavnih organizatora Muškoga prela.

BAČINO – Hrvatska manjinska samouprava i ove će godine nastaviti organiziranje već tradicionalnih programa. Prvu, najveću i najmiljeniju godišnju priredbu, Racko prelo, održali su 14. veljače. U nizu ovogodišnjih priredaba u kronološkom redu slijede: Dan sela na Ivanje, Proštenje i hrvatska misa na Malu Gospu, Županijski susret hrvatskih učenika u Baćinu, zatim misa na hrvatskom jeziku na drugi dan Božića. Osim toga redovito svake druge nedjelje imaju misu na zavičajnom govoru, a manje su priredbe Majčin dan i druge koje organiziraju ili podupiru. Naravno, u godišnjem programu važno mjesto ima i održavanje prijateljske suradnje s Baćinom u Općini Ploče, a za kolovoz imaju poziv na Maraton lađa, koji se priređuje od Metkovića do Ploča, kada bi se trebalo upriličiti i potpisivanje ugovora o prijateljskoj suradnji Ploča i Kalače. Kako nam reče uz ostalo predsjednik Franjo Anišić, ostvarivanje navedenoga ponajprije ovisi o materijalnim mogućnostima. Osim državne potpore, koju čine opća potpora (570,7 tisuća) i potpora za obavljanje javnih zadaća, a od sela ne dobivaju ništa, mogu računati samo na potporu putem raznih natječaja, prije svega od Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine.

BARČA – Po dogovoru uredništava Radija Aqua i Radija Pitomača, od mjeseca ožujka Radio Aqua (FM 100.6 mhz) svake srijede s početkom u 19 sati emitirat će magazin na hrvatskom jeziku, a u isto vrijeme na Radiju Pitomača bit će glazba i emisija na mađarskom jeziku. Emisije imaju zajednički naslov „Drava nas spaja”.

Tradicionalna muška zabava u Gari

Po starom običaju, na završetku pokladnog razdoblja, 28-og veljače, u Gari je priređeno Muško prelo. To je jedinstvena priredba Hrvata u Mađarskoj, kada se jedanput u godini okupljaju isključivo muškarci. Kuha se staro bunjevačko „ilo”, ovčji paprikaš, koje kod naših starih ni na jedan svetac nije moglo izostati s blagdansko stol.

Ove se godine okupilo 140-ak gostiju, za koje se paprikaš pripremao od pet ovaca, svakoja u posebnom kotlu. Kuhari su izvršno obavili svoj zadatak, što svjedoči i to da se na volju gostiju paprikaš pogrijavao još jedanput, u ponoć. Naravno, dobar paprikaš ne može proći bez dobrog vina, tako da svako donese svoje domaće proizvode, pa se uzajamnim kušanjem i na tom polju izmijene iskustva.

Kao svake godine, zabava je počela s bunjevačkom himnom. Nakon toga je predsjednik mjesne Hrvatske samouprave Stipan Krekić pozdravio sve nazočne, posebno Mišu Heppa, predsjednika HDS-a, goste iz Topolja, prijateljskog naselja iz Hrvatske, na čelu s načelnikom, te garskog načelnika Bélu Faa. Stipan Krekić ukratko se prisjetio i starih vremena i prijašnjih organizatora te stalnih gostiju, od kojih smo, nažalost, baš prije dva dana sahranili najstarijeg bunjevačkog muškarca u

selu, bača-Antuna Mujića, koji je oduvijek bio oduševljen gost svih naših zabava.

Za dobro raspoloženje i ove se godine pobrinuo mjesni TS Bačka, koji je tijekom noći odsvirao gotovo sve stare bunjevačke pjesme što su gosti poželjeli, koji su čak i sami uzeli mikrofon, pa pjevali, a poneki još i instrument, pa zaszvirali.

Najveća atrakcija večeri je bila kada su se pred zoru pojavile četiri cure, naravno, obučene u mušku odjeću (što je i uvjet ulaska ženskih osoba), pa su pozvale na ples muškarce, koji su se rado priključili.

Zabava je potrajala do zore, tako da je najizdržljivije muškarce ili „pivce” na povratku kući ulicama pratio zvuk budećih pijetla. A najveseliji – koji se ne boje „batina“ svojih supruga – čak su i nastavili druženje u otvarajućim mjesnim mijanama.

Tekst i slika: *Martin Kubatov*

Pisma čitatelja

Po Aristotelu čovjek po svojoj biti teži za zajednicom jer kao pojedinac nije dovoljan sam sebi i ne može postići svoju odredbu. Temeljem izlaganja dr. Ernesta Barića, ravnatelja ZZHM-a, na sjednici HDS-a 14. veljače 2009, čini se, ta važna organizacija HDS-a osim svoje oligarhije ne poznaje niti priznaje nikakvu drugu zajednicu, a ni pojedince, te misli, kao pojedinac apsolutno je dovoljna sama sebi. Ljudima je pred svim drugim živim bićima svojstven smisao za dobro i zlo, za pravo i nepravo (J. Isense, 2004). Ravnatelj Zavoda kao čovjek ima pravo biti dobar ili zao, ali nema pravo u toj funkciji biti neobjektivan i nekorektan. Ono što se kod Hegela transcendentalno-filozofski utemeljuje i dijalektički razvija, možda nije najplemenitije abavo odbaciti, pogotovo tako da pri tome jedini argument bude legitimnost te naslijeđeni kapital. Pokazalo se da etika i princip solidarnosti ne uživa moralni bonus pogotovo u odnosu na princip konkurencije i odgovornosti (Etzioni, 1996). Po Kantu (Kant, 1784), čovjek ima nedruštvenu osobinu koja sve želi urediti samo po vlastitoj želji te gonjen častohlepljem, vlastohlepljem i pohleplom, osigura neki rang među sebi sličnima koje ne može voljeti, ali koje ne može ni ostaviti. Je li nedruštvena osobina pozivati se na neistinitosti, govoriti o koheziji zajednice, a pri tome ne znati da kohezija zajednice, tako i naše, proizlazi iz solidarnosti njezinih članova (Eisemann, 1973). Možemo li uopće o tom pitanju govoriti kada u pozadini udruživanja slobodnih pojedinaca u savez (pactum unionis) ne jamci sustav koji sebe shvaća kao partikularan, a ne neki koji sebe shvaća kao univerzalno općenit. Ravnatelj ZZHM-a vizionira neku savršenu i potpunu zajednicu (societas perfecta et completa) koja, po njemu, ima vrhunske stručnjake, kroatiste, jezikoslovce, povjesničare, književnike te ima i etnologue, folkloriste, ali nema politologe, sociologe, ekonomiste. Ako nakon mnogo

godina djelovanja ZZHM ne zna da Hrvati u Mađarskoj imaju ekonomiste, sociologe, politologe, umjetnike, liječnike i ljude drugih zvanja, to govori o tome da ova ustanova ne prati znanstveni život, ne prati znanstvena istraživanja, sama ne istražuje, ne prati publikacijski život te da struktura nije prikladna, a možda ni voljna ni željna da se bilo tko osim „vrhunskih stručnjaka” uključi u rad te institucije. Temeljem ovakve tvrdnje, normi, vrednota, ponašanja, svijesti i morala bit će jednostavno i lako izraditi strateški plan za budućnost Hrvata u Mađarskoj. Međutim valjalo bi pri tome pogledati u zrcalo, voditi računa o tome da o budućnosti Hrvata u Mađarskoj nije jedina kompetentna određivati samo politička elita i njezina znanstvena organizacija. Budućnost Hrvata u Mađarskoj previše je ozbiljna stvar, nema moralno pravo o tome isključivo jedino donijeti odluku gazda i podanik. To više što moralne norme imaju i univerzalno značenje, one su kodeks gledišta na ljudski, tako i na manjinski život, prava i slobode čovjeka, dobro i zlo, pravdu i nepravdu (Foco, 2003). Temeljem spoznaja, izlaganja, publikacija na polju povijesti, književnosti, jezikoslovlja, kroatistike znam da su djelatnici ZZHM-a poznavatelji, vrhunski stručnjaci svoje struke. Jednako tako mislim i uvjeren sam da pravno (Tatalović, 2005), političko, znanstveno itd. uređivanje položaja naše hrvatske (njihovih subetniciteta) manjine i općenito manjina u Mađarskoj na ovaj način realizirati se ne može. Konsenzus, stvaranje kompromisa, uvažavanje ljudskih, moralnih, znanstvenih i inih načela te odvikavanje od konvencionalnih paradigmi, a dakako uvažavanje temeljnih demokratskih normi jedini je izlaz iz te anemije (Bourdieu, 1978) u kojoj se djelomično i Hrvati u Mađarskoj nalaze.

Dr. Ivo Đurok
PhD sociolog-politolog

SANTOVO – U povodu Međunarodne godine astronomije, u četvrtak, 18. veljače, u Santovu profesor fizike Tibor Hegedűs, ravnatelj Zvezdarnice Zavoda županijske samouprave za istraživanje nebeskih tijela i zvijezda u Baji, održao je predavanje pod naslovom *Četiristo godina dalekozora (1609–2009)*, osvrnuvši se na njegovu povijest, od prvih dalekozora i njihovih izumitelja do najsuvremenijih i najvećih dalekozora našega doba, te na njihovu ulogu u proučavanju i otkrivanju planeta i drugih nebeskih tijela. U mjesnom domu kulture okupilo se stotinjak učenika i nastavnika hrvatske škole, i drugih posjetitelja, koje je gostujući predavač obavijestio o projektu Kepler, o početku odbrojavanja (u subotu, 7. ožujka, u zoru po srednjoeuropskom vremenu) za lansiranje teleskopa u Zemljinu orbitu za otkrivanje planeta sličnih Zemlji izvan Sunčeva sustava. Nakon zanimljivog predavanja bilo je prilike i za promatranje nebeskih tijela i zvijezda, a budući da je bilo prilično oblačno, najbolje se mogao promatrati Mjesec.

SANTOVO – Kako je već prije najavljeno, župnik Imre Polyák na nedjeljnoj misi 1. ožujka obavijestio je kako će se marijanske pobožnosti u čast Fatimske Gospe održavati mjesečno od 13. svibnja do 13. listopada. Svečano misno slavlje 13. svibnja u 17 sati predvodit će dr. Balázs Bábel, nadbiskup kalačko-kečkemetski. Kako nadalje reče župnik, i ove će se godine prirediti dvije prve pričesti, posebno hrvatska i mađarska, i to jedna posljednje nedjelje u svibnju, a druga prve nedjelje u lipnju.

ZAGREB – Drama HNK 20. veljače praisvela je *Kraljevo* Miroslava Krleža u režiji **Ozrena Prohića**. Scenografiju su potpisali Marta Crnobrnja i Ozren Prohić, kostimografiju Petra Dončević, skladatelj je Davor Bobić, a oblikovatelj svjetla Deni Šesnić. Autor je videoprojeksija Ivan Faktor, jezična savjetnica Đurđa Škavić, asistent skladatelja i producent Kristijan Funarić. U predstavi nastupaju: Milan Pleština (*Janez*), Goran Grgić (*Herkules*), Ljubomir Kerekeš (*Štjef*), Ana Begić (*Anka*), Livio Badurina (*Glas smetljara*), Ivana Boban (*Stella*), Dušan Bučan (*Pijani kožar, služnik, pijani gospodin*), Dušan Gojić (*Kumek Šestinčanin, gazda Japica*), Damir Markovina (*Malogradanin, Staro Ture*), Alen Šalinović (*Dacar, glas čarobnjaka*), Vlasta Ramljak (*Madame*), Mirta Zečević (*Margit*), Katja Zubčić (*Kožareva žena, Mamica*), Kristijan Potočki (*Purgar*), Vanja Matujec (*Jedna djevojka*), Ivan Jončić (*Slijepac, cukerbeker*), Barbara Vicković (*Lola*) i Dora Lipovčan (*Hajnal*). U toj predstavi nastupaju i članovi zbora Opere HNK u Zagrebu. **Miroslav Krleža**, veliki umjetnik riječi, pisac, pjesnik i dramatičar, stvara u jeku Prvoga svjetskog rata djelo pod naslovom *Kraljevo* koje se s pravom smatra rodonačelnikom ekspresionizma, ne samo na našim prostorima nego i u Srednjoj Europi. Radnja te ekspresionističke freske s jednoga kraljevskog zagrebačkog sajma prati brojne likove koji se mogu ondje zateći: od prostitutki, lupeža, policajaca do gospe i cirkusana. U kolopletu ljudskih sudbina koje se isprepleću na sceni, u kratkim prizorima pratimo i ljubavnu priču. No na tome ludom sajmu prelamaju se i dva svijeta: svijet živih i onih koji su prešli na drugu stranu. U osebnim scenama susreta dvaju svjetova Krleža briljantno ocrtava svijet malih ljudi koji se hrvaaju sa životom i smrću, dajući sjajan presjek karaktera koji su nam bliski i razumljivi. Tim je tekstom hrvatska dramska književnost smjelo zakoračila u modernitet dvadesetoga stoljeća, modernitet koji nas i sada, u dvadeset i prvom stoljeću, tjera da mislimo i postavljamo pitanja o sebi i svijetu oko nas. Godine 1985. redatelj László Bagossy režirao je pečušku praisvedbu Kraljeva na mađarskom jeziku, u sklopu repertoara tadašnjega Ljetnog kazališta, a godine 1990. na velikoj pozornici u Káptalanskoj ulici predstavljeno je *Kraljevo* još jednom i na mađarskom, ali i na hrvatskom jeziku, također u njegovoj režiji. Kako mi Hrvati u Mađarskoj volimo kazati, bio je to početak stvaranja profesionalnoga hrvatskog teatra u Mađarskoj i uvod u utemeljenje pečuškoga Hrvatskog kazališta. Napomenimo kako je u hrvatskoj predstavi Vlasta Ramljak igrala ulogu Anke, a danas, 19 godina poslije, Prohić joj je povjerio ulogu Madame.

BARČA – Pokladni malonogometni turnir. Sudjelovanjem dvadeset momčadi, u Barči je održan Pokladni malonogometni turnir koji se priređuje već četvrt stoljeća. Prijavljivanjem više momčadi iz okolnih naselja (Bobovec, Daranj, Senduđ, Potonja, Arača, Suljok), ojačano je mikroregionalno obilježje turnira. Sudjelovanjem hrvatske ekipe NK Lukač tradicionalni turnir podignut je na razinu međunarodnog događaja. Sudionici su postigli sveukupno 311 golova. Momčadi Dankó i Mundián neporažene su stigle do završnice, a prva momčad je s 0 : 2 okrenula rezultat, pobijedivši 4 : 3, čime je nakon 2004. drugi put osvojila dvoranski kup. Vatrogasci su nakon neodlučenih 1 : 1 s momčadi Harlema bili bolji u izvođenju sedmeraca, osvojivši treće mjesto.

SEMELJ – U organizaciji Seoske samouprave, kako je za Hrvatski glasnik izjavio semeljski načelnik Pál Kovács, i ove se godine održava tradicionalno natjecanje proizvođača vina tamošnjih vinogradara. Proglašenje rezultata ovogodišnjeg natjecanja (koje će biti 9. travnja) bit će u seoskom domu kulture 17. travnja, u petak, uz nastup KUD-a Ladislava Matuškera iz Kukinja. Očekuju se i prijatelji iz naselja Semeljaca u Republici Hrvatskoj.

MIŠLJEN – U organizaciji Odbora za mladež i šport Skupštine Hrvatske državne samouprave, u subotu, 14. ožujka, u baranjskome Mišljenu priređuje se II. hrvatski državni malonogometni turnir. Susret u 9 sati u mjesnoj Športskoj dvorani otvaraju Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, i Geza Völgyi, predsjednik Odbora za mladež i šport. Momčadi iz šest «hrvatskih» županija svrstane su u dvije skupine. U skupini A igraju Baranja, Šomođ i Đursko-mošonsko-šopronska županija, a u skupini B Bačka, Pešta i Željezna županija. Od 9.30 do 13 sati igraju Baranja – Šomođ, Pešta – Bačka, Baranja – Đursko-mošonsko-šopronska županija, Pešta – Željezna, Šomođ – Đursko-mošonsko-šopronska i Bačka – Željezna županija. Nakon objeda slijedi poluzavršnica A1–B2 i A2–B1, te završnica, utakmice za 3. i 1. mjesto. U 16 sati svečano je zatvaranje i dodjela nagrada, a nakon večere, u 19 sati kulturni program i zabava.

Pobjednici prošlogodišnjeg I. hrvatskog državnog malonogometnog turnira, ekipa Podravine

Predstavnici dviju država na sajmu u Sepetniku

SEPETNIK – Dana 28. veljače i 1. ožujka priređen je Poljoprivredni sajam, koji već 14 put organizira Narodnosna udruga za unapređivanje seoskog područja u Pomurju. Sajam i izložbu otvorili su dr. Péter Dardosi, voditelj glavnog odjela Ministarstva poljoprivrede Mađarske, i Darko Horvat, zamjenik ministra Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva. Predstavnici ministarstava u okviru okrugloga stola razgovarali su o svjetskoj krizi, o položaju poljoprivrede u zemlji te smatrali da se jakom suradnjom dviju zemalja može postići mnogo u sprečavanju niza događanja. Na sajmu su podijeljene nagrade istaknutim izlagačima. Od 28 izlagača, među kojima je bilo i hrvatskih, dodijeljeno je priznanje Editi Herman, keramičarki iz Kerestura i Obrtničkoj komori iz Donje Dubrave. Predsjednik udruge Stjepan Tišler konzultirao je s hrvatskim predstavnikom ministra gospodarstva o izgradnji mosta na Muri u Keresturu i Kotoribi, te zatražio njegovo zalaganje u svezi s tim. Zamjenik ministra izvijestio je g. Tišlera da će uskoro zasjedati vlade dviju država na čijem je dnevnom redu i tema mosta.